

„Egy októberi dátumhoz kötődően a könyvemben magam is felidézhettem emlékeimet arról, miként próbáltuk negyedszázada a magunk eszközeivel segíteni a keletnémet menekülteket.”

Befogadó egyház ► 3. oldal

„Október 30-án győzött a forradalom, és sorra alakultak meg a forradalmi bizottságok. A tűzoltóknál a volt munkatársai, beosztottjai a távollétében választották meg édesapámat vezetőjüknek.”

Interjú dr. Marinovich Endrével ► 5. oldal

„Csak az töltheti be tanítványi szolgálatát, aki felismerte és elismeri Isten feltétlen és teljes uralmát. Ővé a teljhatalom. Szólóskertjének, az egyháznak – de az egész teremtett világnak is – ő a teljes jogú Ura és Gazdája. Uralmát másnak nem engedi át...”

A reformáció ünnepének ígéje ► 7. oldal

Nézz föl a könyvből! ► 2. oldal

Emlékezés az egyház jövőjére ► 4. oldal

Konferencia a keresztyenyüldözésről ► 4. oldal

Gyümölcsöző gyümi? ► 8. oldal

A Reményik-rendszer újabb állomása ► 9. oldal

Melléklet: ÚTTÁRS – magyar evangéliumi lap

Október esti gála

A reformáció hónapjának vissza-visszatérő rangos budapesti eseménye az a kulturális gála, amelynek néhány év óta az Uránia Nemzeti Filmszínház patinás nagyterme nyújt méltó helyszínt. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) által szervezett est ünnepi főelőadója idén az Emberi Erőforrások Minisztériumának (Emmi) Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságának vezetője volt.

Czibere Károly, aki korábban a Magyarországi Református Egyház Szeretetszolgálati Irodáját vezette, *Reformáció és család* címmel mondta el személyes bizonyítékként vállalt beszédét. A Kecskeméti Református Gimnázium kamarakórusának, valamint a Budapest-

Fasori Evangélikus Gimnázium előadói tehetséggel megáldott diákjainak szolgálata mellett ezúttal a máramarosi Visk községből (Kárpátalja) származó Pál István „Szalonna” és családja gondoskodott színvonalas zenei összeállításról.

Immár szintén hagyomány, hogy e kulturális gálán adják át a Protestáns Újságírók Szövetségének Rát Mátyásdíját, amelyet 2014. október 19-én Petróczi Éva József Attila-díjas költő, író-újságíró (*képiünkön*) vehetett át a szövetség elnökétől. A reformáció havának emlékezős elményévé varázsolt est házigazdája Bényi Ildikó, az MTVA (evangélikus) műsorvezetője volt.

■ KALOCSAI RICHÁRD felvétele

Kilencvenéves a Fébé

„Ragyogó” ünnep – anyaházi szeretetközösségben

► Verőfényes szombat reggelen köszönthette a Húvösvölgyi úti diakonissza-anyaház lakóit és vendégeit – mintegy harmincfős gyülekezetet – a Sarepta Budai Evangélikus Szeretothon igazgató lelkésze. „Családként ünnepelhetünk szinte napra pontosan, hiszen 1924. október 1-jén alapította meg Pauer Irma a Fébé Diakonissza Nőegyletet. Isten adta a Fébét kilencven évvel ezelőtt, és a testvérek az évtizedek során csendben, halkán, hűségesen végezték szolgálatukat, odaáldozták életüket Istennek és az embereknek...” – mutatott rá Sztójánovics András, aki a Fébé jelenlegi lelkésze is.

Az emelkedett hangulat végigkísérte a napot. Az anyaházban élő diakonisszák az első sorokban ülve, imára kulcsolt kézzel, a megszólalókkal együtt énekelve és emlékezve sugározták a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület lelkiségét: akit az Isten szolgálatára elhívott, az ragyog, mert Isten szeretetének, jószágának fénye sugárzik át lényén (*a Fébé név jelentése: ragyogó, sugárzó*).

Az október 18-i ünnepség igehirdetője dr. Fabiny Tamás püspök volt, aki a Fébé kilencvenedik születésnapján a 90. zsoltár sorait választotta textusul. Az egyes mondatok, szavak mindegyike aktuális üzenetet hordozott, ahogyan a püspök evangéliumot hirdetett, és emlékezni segített az őszövetségi imádság nyomán.

„A zsoltár szavait követve ma a hála, a könyörgés, a bűnbánat és az örökkévalóságra való előretételek

összefüggésében emlékezünk – mondta az Északi Egyházkerület lelkes vezetője. – Ahogyan a zsoltár visszatételek, akképpen ma mi is nemzedékről nemzedékre idézzük fel a Fébé történetét, Isten áldásait a diakonisszaegyesületen és áldozatos szolgálattévőinek életén keresztül.

BARTA IMRE FELVÉTELE

► Folytatás a 3. oldalon

A szabadság árnyai

■ LUPTÁK GYÖRGY

Nemrégiben Rostockban jártam. Ebben az észak-németországi városban tartotta éves kongresszusát az Iniciatíva Protestáns Vállalkozók Egyesülete. A hosszú vonatútra a német szövetségi elnök – egykori rostocki evangélikus lelkész –, Joachim Gauck önéletrajzi könyvét vittem magammal. A könyv Luther Kiadónk jóvoltából magyarul is olvasható (*Nyári fagyok – őszi kikelet*). Izgalmas olvasmány mindazoknak, akik a valóságos szocializmus bugyriában szocializálódtak.

Jómagam németül és kommunizmusul a néhai Német Demokratikus Köztársaságban tanultam vagy öt egymás utáni nyáron, diákként dolgozva egy Berlin melletti egyházi diakóniai intézményben. Láttam az egypárti uralom rombolását, amelyet Gauck így ír le: „Először a pénzt és a tulajdont vette el, utána a polgárjogokat, az emberi jogokat, a függetlenségi jogot és a független bíróságot, majd eltemette a gazdaság, a művészet és a kultúra szabadságát” (295. oldal). Persze a mi gulyáskommunizmusunkban sem volt ez másként. Megfigyeltek és megtörttek minket is, választási lehetőségünk valójában csak a behódolás különböző fokozatait között volt.

Nos, a történelem Urának hála, mindez már a múlté. A vörös diktatúra végérvényesen a történelem szemétdombjára került. Úgy legyen. A változások azonban nem mennek végbe márról holnapra. Különösen a fejekben nehez és lassú az átrendeződés. Amíg a vasfüggönyön át szemléljük a nyugati szabadságot, az maga volt a megtévesztő álom. Azt gondoltuk, ha végre mi is a nyugati szabadságban fogunk élni, az maga lesz a mennyország. Nem figyeltünk fel olyan elgondolkodtató jelkekre sem – nyugati barátainkkal, ismerőseinkkel beszélgetve –, hogy az olyanira áhított nyugati szabadság például nem óhajt jelentősebb változásokat, a „status quo”, a fennálló helyzet mozdulatlanlansága számukra fontosabb, mint a változások nyugtalansága.

S amikor számunkra is felvirradt a szabadság napja, az bizony igen gyakran nem úgy valósult meg, ahogyan azt álmodtuk. Helyette jött a vadkapitalizmus, vagy azzal kellett szembesülnünk, hogy egyes nyugati cégek hazánk gyors kirablására készülnek. Döbbenet szemléltek, hogy a neves osztrák papíripari óriás megvásárolja a legkorszerűbb szolnoki papírgyárat, majd szinte azonnal bezárja, és a dolgozókat szelnek ereszt. Hasonló élmények sokkoltak a mindennapi valóság más területein is. Felszállhattunk a nagy nyugati szabadság vonatára, de nekünk ott a másodosztály vagonját szánták.

De nézzünk a tükörbe is: többségünk beérte azzal, hogy a szabadság a fogyasztás felszabadulását jelentette, s nem igazán akart vagy akar élni az önszerveződés, a döntési folyamatokba való beleszólás jogával. Sokan kiabálják ma is a lelátókról, hogy hülye a bí-

ró. Az ő szabadságuk csak eddig, a kritizálásig terjed.

Október hava magyar evangélikuságunknak, ha úgy tetszik, a szabadság hónapja. Október 23. elhozta nekünk az élményt, hogy ha akarjuk, s összefogunk, lerázhatjuk magunkról a rabság bilincseit, és közösségi szabadságvágyunknak csak a dübörgő katonacsizma szabhat határt. Október 31-e pedig már majdnem öt-

„Igen, az egyházban is lehet szabadon gondolkodni! És lehet másként is gondolkodni! Igen, nem mindig a pápának, a püspököknek, a felsőbbeknek van igaza.

száz éve azt is jelenti, hogy a gondolat bilincseitől is van mód megszabadulni. Mert ami nem sikerült Husznak, Wycliffe-nek, Savonarolának és a többieknek, az sikerült Luthernek.

Igen, az egyházban is lehet szabadon gondolkodni! És lehet másként is gondolkodni! Igen, nem mindig a pápának, a püspököknek, a felsőbbeknek van igaza.

Sőt ha az egyházban a Szentírás a legmagasabb tekintély, akkor szabadságunk felett már csak az Istennek való engedelmség az egyetlen tekintély. Vagy megfordítva: az Istennek való engedelmséggel a szívünkben a benne átélt szeretet irányítja gondolkodásunkat, és szabja meg viszonyunkat a másik emberhez.

Az ünnep azonban nem igazi, ha csak megemlékezésekben, magvas ünnepi előadásokban, koszorúzásokban merül ki. Ünnepünk attól lesz igaz, ha mondandója tovább él, lüktet bennünk. Mert szabadságunk árnyai közöttünk is kísértének. A másik elfogadása, megérteni akarása helyett beskatulyázzuk egymást. Van nekünk liberálisok és kegyesek. Meg ott vannak az „igazi” lutheránusok.

Mi lenne, ha ezek a táborok többet beszélne egymással? Mi lenne, ha abból az alapfeltételezésből indulnánk ki, hogy mindannyian Isten szolgálóiként gyülekezetet, egyházat akarunk építeni? Ugyanazt az egyházat. Miért nézünk görbe szemmel a másikra, a testvérré csak azért, mert bizonyos dolgokban más a meggyőződése? És mi lenne, ha nem egy viszonylag szűk grémium döntene lényeges kérdésekről, hanem gyakrabban és őszintén beszélne meg közös dolgainkat? Egymással szemben ülve, egymás szemébe nézve – de sülyedő Péterként a Krisztusra is nézve.

Mi lenne, ha 2017-ben – ha már minden Luther-szobor Bibliával a kezében állítja elénk a reformátort – az ünnepre készülve a Szentírás kerülne oda középre, életünk közepébe?

A szerző evangélikus lelkész, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Dicsőséges Istenünk! Add, hogy tetszésed szerint vihessük eléd könyörgésünket. Kérünk, adj egyházadnak a Szentlélek által bátorságot, amikor evangéliumod hirdetésén munkálkodik. Bátorságot kérünk az ige hirdetőinek, és nyitott szívet az ige hallgatóinak. Adj egyházadban egységet, hogy áldásként jelenjen meg e világban. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Adj a vezetőknek bölcseséget, a hatalmasoknak alázatot. Kérünk, áldd meg népünket. Hadd vegyük komolyan felelősségünket abban, hogy a szenvedés és megpróbáltatás ellenére a reményteljes jövőt láttassuk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Imádkozunk azért, hogy bűnbánó szívünk megnyugvást találjon tenálad. Bűneink súlya nyomja vállainkat. Kételeyeinkben légy velünk, és ne engedd, hogy tépelődéseink elválasszanak minket tőled. Tudjuk, hogy mindezzel hitünket munkáld. Irgalmas Istenünk! Hozd el számunkra időben bocsánatot. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Megalázva kiáltunk hozzád, amikor szenvedésben, gyászban, megpróbáltatásban lévő testvéreinkért könyörgünk. Oly kevés, amit mi tudunk adni. Kérünk, gyógyítsd a betegeket, adj kitartást és türelmet gondozóiknak. Éreztesd jelenlétedet a haldoklókkal, hogy hozzátartozóiktól békés búcsút vehessenek. Kérünk, legyen figyelmed az idősekre, a magányosokra, az eltévedtekre, és láttasd meg velünk, ha feladatot bízol ránk közöttük. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Istenünk, neked adunk hálát ma a Szentírásért. Bűnbánattal valljuk, hogy sokszor úgy olvassuk, mintha semmi újat nem mondhatna nekünk. És te mégis kegyelmesen megadod a csodát, amikor szívünk megnyílik üzeneted hallatán. Köszönjük, hogy szólsz hozzánk. Hála néked a lelkünket simogató igéért, amely új lendületet ad életünknek. És megköszönjük azt is, amikor vétkeinkre mutatsz rá, amikor kikérülhetetlenül nekünk szólsz. Tudjuk, hogy ezáltal vezetsz minket mindig közelebb magadhoz. Adj nyitott szívet, amikor a Szentírással foglalkozunk, hogy ne csak ismeretünk és tudásunk legyen rólad, hanem megérezzük gyógyító, életújító jelenlétedet is. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkés:] Hallgasd meg imádságunkat a mi Megváltónkért, Jézus Krisztusért.

[Gyülekezet:] *Amen.*

KÖZLEMÉNY

Közgyűlés a Déli Egyházkerületben

A Déli Evangélikus Egyházkerület közgyűlése november 7-én 10 órai kezdettel ülés tart a Szehtlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium dísztermében. Erre az alkalomra a közgyűlésnek az MEE törvényei IV. tv. X. fejezet, 83. § (1), (2) alapján meghatározott tagjait szeretettel hívjuk és várjuk.

RADOSNÉ LENGYEL ANNA
egyházkerületi felügyelő,
GANCS PÉTER püspök

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 19. (BIBLIA-) VASÁRNAP – JN 5,39–44

Nézz föl a könyvből!

Jézus vitázik az öt körülvevő emberekkel. Ezek a viták nem a történetiségük miatt érdekesek elsősorban, hanem mert a messiási titok tárul fel bennük. „*Ti azért kutatjátok az Írásokat, mert azt gondoljátok, hogy azokban van az örök életetek: pedig azok rólam tesznek bizonyosságot, és mégsem akartok hozzám jönni, hogy életetek legyen*” – mondja Jézus nagyon keményen abban a szakaszban, amely ma előttünk van.

Első pillanatra akár dicséretnek is tűnhetnének szavai, hiszen tudja, hogy az öt körülvevő emberek keresik az örök életet. Vagy ez csak a mi földre szegezett tekintetű korunk csökevénye, hogy nem is gondolunk az örökkévalóságra? A jeruzsálemi hallgatóság komolyan kutatta az örök életre vezető utat.

Jézus szava azonban nem dicséret. Miközben komolyan foglalkoztunk ezzel a kérdéssel – mondja –, nem veszitek észre, hogy Isten cselekedetei a szemetek előtt játszódnak.

„Javert néhány pillanatig mozdulatlanul nézett az alatta tátongó sötétségbe; mereven, szinte feszült figyelemmel szemlélte a láthatatlant. Hallgatta a víz zúgását. Egyszerre levette a kalapját, és a rakpart párkányára tette. Egy pillanattal több magas, fekete alak állt a mellvéden – valami elkésett járókelő kísértetnek nézhetne volna –, lehajolt a Szajna fölé, aztán fölegyenesedett, és lezuhant a sötétbe. Tompa loccsanás hallatszott; és csak a sötétség volt tanúja a vízben elmerült homályos alak haláltságának.”

Javert felügyelő alakja talán a legértékesebb *Victor Hugo Nyomorultak* című regényében. A mű főhősenek, Jean Valjeannak ő az ellenpontja. Jean Valjean szökött fegyenc, aki az évek során nagyszerű emberré válik, rengeteg jót tesz. Az olvasó már régen szabadon engedné, de Javert felügyelő soha. Ő el akarja fogni mindenáron.

Az örök élethez vezető út maga Jézus. A történetben, mely körülötte kibontakozik, a mondatokban, melyek ebben a hosszú párbeszédben elhangzanak, a csodákban Isten szándéka rajzolódik ki. A helyzet furcsasága az, hogy az emberek az Írásokban is ugyanezt a szándékot keresik. Jézus szerint az Írásokban az olvasók rábukkanhatnának. Csak fel kellene nézniük a szövegből, csak merniük kellene kinézni a szövegből, és felfedezhetnék, hogy maguk is részeseivé váltak Isten csodáinak. Rajtuk és velük történhet mindaz, amire annyira vártak. Ők azonban nem néznek fel. Így az, ami velük történik, nem lehet az Írások része. Talán ez az a pont, ahol nekünk is komolyan tovább kell gondolnunk ezt a szakaszt.

Javert a törvény embere. Számára elvi kérdés, hogy aki vétkezett, bűnhődjön. A törvény betűje ugyanis ezt mondja. Javert látja Jean Valjean kitűnő életét, de ez nem változtat azon, hogy életének célja az, hogy ezt az embert újra rács mögé tegye. Ez még akkor is érvényes, amikor – sok fordulat után – még az ő életét is meg-

menti. Még ezután sem veszíti el küldetését, foglyul ejti a régen üldözött embert, hogy börtönbe vigye. Aztán váratlanul elengedi.

Nem kérdés számunkra, hogy Jézus a Messiás. Kétezer évnyi egyházi tanítás hagyománya nehezedik ránk ebben a kérdésben. Nem élmény számunkra az, amit azoknak az embereknek kellett végigrágniuk. De itt valami más is megjelenik. A személyes találkozás pillanata. Az ember ugyanis kész arra, hogy mindenből törvényt, külső szabályt kovácsoljon.

Kétezer évvel Jézus után már az evangéliumból csinálunk külső törvényt. Jézus tanítását ugyanúgy lehet lélektelenné tenni, szabállyá alacsonyítani, mint a mózesi törvényeket. Emiatt Jézus indulatos szava ma legalább annyira érvényes.

A keresztyénség nem törvényvallás. Döntéseiben, cselekedeteiben nem külső szabályokat érvényesít, hanem annak az örömét, hogy Isten jelen van. Ez az öröm sugárzik minden mozdulatából. Az öröm azonban abban a pillanatban átélte öröm. Nem tanulható könyvekből. Emiatt a keresztyénség nem tud túl sok relativizálható, más helyzetekre átvihető logikát, hiszen egy-egy adott pillanatban kell végtelemül személyes döntést hoznia. Ebben a döntésben Isten előtt áll, tudva, hogy Isten emiatt jelen van ebben a döntésben.

Az, hogy elengedi foglyát, olyan válságba sodorja Javert-t, amelyet már nem bír ki. Elképed magán. Hogy le-

A VASÁRNAP IGÉJE

het, hogy ő, a törvény embere szerepet tévesztett, és megkegyelmezett valakinek? Hogy lehetséges az, hogy hagyta, hogy az együttérzés, a törvénytől független valóság úrrá legyen rajta? Hogy lehetséges az, hogy elhagyta azt, ami számára a legfontosabb volt, a törvény betűjét? Ez a lelki válság ahhoz vezet, hogy lemegy a Szajna veszélyesen örvénylő vizéhez, és a hídról a mélybe veti magát. Victor Hugo nagy formátumú alakja, aki a regény negatív főhőse, hirtelen rendkívül tiszteltreméltó lesz az olvasó előtt. Nem az öngyilkossága, hanem a következetessége miatt. Másfelől mindenki világosan érzi, hogy a betűtől való elszakadás, a törvény irgalommá változtatása teszi igazán emberré az embert.

Távol lehet maradni az élet valódi kérdéseitől azzal, hogy a megfelelő pillanatban elrejtőzünk a döntések előtt. Mert a Krisztussal való élet minden pillanata azt igényli, hogy Isten elé álljunk. Be lehet vonulni a Biblia lapjai közé, de Isten nem a Biblia lapjai között lakik, hanem betölti világunkat: jelen van a legmélyebb, legsötétebb helyzetekben ugyanúgy, mint a magasztos istentiszteletekben. Nem lehet kikerülni, találkozunk kell vele. Soha nem lesz papírrá, festékké, könyvvé. Ő él. Találkozásunk vele nem a mi szabályaink, elvárásaink szerint zajlik. Ez igaz a mai napra, mint ahogy igaz volt ott arra a régi napra is.

■ KOCZOR TAMÁS

Koncentráció? Összeszedettség?

Az imádság titkainak egyikéről

► **Ha korunk nagy veszélye a felszínesség, akkor ez miért ne kísértene minket az imádságban is? Ha manapság a rohanó élettől, a lehetetlen igényektől és a kihívások követhetetlen tömegétől könnyen szétszóróttá válik az ember, akkor ez miért ne fenyegetne minket az imádságban is? Vajon elég-e, ha kimondjuk az igazságot: az ima feltételezi az összeszedettséget? Vagy érdemesebb ennél mélyebbre nézni? A válasz egyértelmű...**

Nem az a kérdés, hogy mi szükséges az imádsághoz, hanem az, hogy miként jutunk el oda, hogy működőképes legyen az imádságos életünk. Van ennek az útnak isteni és emberi oldala. Az Úristen hív a vele való beszélgetésre, újra meg újra felteszi az „Ádám, hol vagy?” kérdést, választ várva megszólít igéjében, az Írás segítségével és az embereket eszközként használva tanít imádkozni.

Az emberi oldal legalább annyira izgalmas. Nem azért, mert mi tudunk valami jó trükköt, működő praktikát, hanem azért, mert az Isten közeledő, sőt elénkbe futó kegyelme kimozdítja a „sültgalamb-várásból”, az ölbe tett kezű, égből pottyánó megoldásokkal számoló helyben topogástól. A világban percről percre felhangzó „Jaj, Istenem, most segíts!” mondat jelzi az ember belső, tudat alatti vágyát az imádságra, még akkor is, ha ezt így nem vallja be magának. De azért, hogy az életnek ez a forrása megnyíljon, meg kell dolgoznunk.

Keveseknek adatik meg, hogy életük végéig megőrizték a gyermeki hitet, teljesen Istenre bízva magukat. Az imádság is hosszú-hosszú fejlődésen át juthat el a gyermeki szótól oda, hogy állandó, viszonylag stabil, napi, élő kapcsolatot jelentsen az Istennel.

Mi kell hát az imádsághoz? – kérdezzük.

Összeszedettség. Fegyelmezettség. Oldottság. Minden kor felfedezte ezeket a titkokat, de nem mindig sikerült megvalósítani mind a hármat.

Ma sokan úgy gondolják, hogy a meditáció valami keleti tudomány, amely igencsak távol áll a keresztyénségtől. Pedig a keresztyénség – bár *Notker Wolfsz* szerint nem meditatív vallás – sokféle meditatív elemet hordozott. A keresztyén meditáció az ősegházban éppen úgy működött, mint ahogy ma is használható. A mi meditációnk azonban – s ezt lutheránusként erősen hangsúlyozzuk – elsősorban igéhez kötött meditáció: amikor Isten igéjében elmélyedünk, megízlelve minden egyes szavát, mélyen végig gondolva mondatait, átszűrve magunkon a mondanivalóját.

Ha csak a saját gondolatainkba mélyedve meditálunk, nagy veszély leselkedik ránk, hiszen gondolataink mélyéig átjár minket a bűn, az Isten nélkül való értelmetlenség. De az Isten igéje helyére teszi a gondolatainkat, rendet tud tenni a fejünkben, el tudja űzni a néha kedvesnek, kellemesnek tűnő, valójában ördögi kísértéseinket.

Meg lehet tanulni koncentrálni, de nem mindegy, mire koncentrálnunk. Az

imádsághoz szükségem van összeszedettségre, de ez csak akkor lehetséges – sőt erre igyekezni csak akkor érdemes –, ha az Ige szed össze minket. Mi nem a világ kincseit, mások bölcsességét vagy a magunk ötleteit szedegetjük össze – ez kevés. Sőt veszélyes! Mi az Isten teremtő, életető szavát szedjük össze, hogy magunk is összeszedetté váljunk.

A reformáció korában élt – egészen más módon egyházújító – *Avilai Teréz* számos írását az imádságnak szentelte. Csodálatos világot mutatott be olvasóinak, követőinek. Az imádság gyönyörű világát. Egyik munkájában várkastélyhoz hasonlította az életünket, amelyben több lelki lakás van. Ennek kapcsán beszélt az összeszedettségről. E azonban nem valamiféle erőlködés létrehozott magatartás. Nem is külsőleg látható viselkedésforma. Ez egy belső állapot, amelyhez első lépésként fegyelmezettségre kell szoktatnunk magunkat.

A gonosz bibliai neve: diabolosz. Az erő, az ember feletti hatalom, amely mindent szétszór, összedobál. Ki ne érezte volna, hogy szeretne imádkozni, de mindig elkalandoztak a gondolatai? Hányszor tapasztaltuk, hogy imádságkísérleteink idején mindig valami másra gondolunk. Eszünkbe jut ez-az, figyelünk környezetünk rezdüléseire, elvonják figyelmünket a körülöttünk zajló események.

A gonosz munkája, hogy szétszórta tesz, amikor fegyelmezetten, összpontosítva imádkoznunk kellene. S nagyon nehéz összeszedni magunkat, gondolatainkat. Fegyelmezni mindig valamivel foglalkozó kezünket, így hát összekulcsoljuk; le kell hunyni információkért nyíló, élményeket más-

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

hol kutató szemünket, és egy irányba, azaz Isten felé terelni kósza gondolatainkat. Szinte lehetetlen teljesítmény. Vagy mégsem? Esetleg nem is teljesítmény, mert hiszen nem kötelességünket tesszük...?

S közben az összeszedettség és fegyelem mellett az oldottság is feltétele az imádságnak. Sőt kiemelt szerepe van. Nekünk nem felfogni kell az Isten gondolatainkkal, nem megérteni kell őt az értelmünkkel, hanem feloldódni abban, aki életünk természetes közege lehetne, mi pedig csak az ünneppokra tesszük őt félre. Feloldódni benne, a vele való beszélgetésben – ez az igazi együttléte, Istennek és gyermekeinek méltó találkozás. Elméltől szerete melegeben, megragadni a jóságsugarakat, befogadni a ránk áradó szeretetet.

Ezt keresve és megtalálva már nem fárasztó kötelesség, hanem páratlan, örömteli pillanat és folyamat az imádság. Lehet, hogy az imádságba belépni még a jelen világ és az Isten erőtere közti határátlépést jelent, de aki veszi a fáradságot ehhez a határátlépéshez, az már képes lesz beleolvadni az imádság olykor szépen megfogalmazott, néha pedig szavakat meg sem fogalmazó közösségébe.

„Nem szabad erőszakolni a lelki összeszedettséget, hanem szép lassan kell a dologhoz fogni, mert különben nem lesz tartós.” (Avilai Teréz) Ez már az az imádság, amely – bár külső segítséggel megszűlhet – már belső természetességgel működik.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

Kilencvenéves a Fébé

„Ragyogó” ünnep – anyaházi szeretetközösségekben

► Folytatás az 1. oldalról

A remény, hogy lesz újjászületés, nem sorvadt el, s 1989-ben valóban elérkezett az újjászervezés csodája. Ma a lehetőségek Istene kezében új utakra indulhat a Fébé. Ma már lehet »civil ruhában« is szolgálni, a külföldi példák is biztatóak; a kezek evangéliuma, az irgalom cselekedetei, a diakóniai szolgálat megy tovább, a hála és a kérés pedig a zsoltárossal együtt így száll Istenhez: »Kézünk munkáját tedd maradandóvá!«

Az egyházunk diakóniai munkájáért is felelős püspök igehirdetése után a Fébé főnökösszonya, *Görög Hajnalka* – aki lelkészfeleségként, családjá és munkája mellett látja el hivatását – köszöntötte a kis közösséget, majd halálával emlékezett a tíz évvel ezelőtti ünnepre. A nyolcvanadik Fébé-születésnapon néhai *dr. Fabiny Tibor* lelkész, egyháztörténész-professzor hirdette az igét. Fabiny professzor áldozatos munkát végzett a Fébé újrindulásában: együtt dolgozott *Túrmezei Erzsébet*tal és a Fébé-lelkészekkel, valamint a szétszórás után összegyűlekező testvérekkel. Őt és a már előrement testvéreket a nap folyamán több megszólaló is halálával említette.

Görög Hajnalka bemutatta a nap berlini vendégét. *Dr. Christine-Ruth Müller* evangélikus lelkész, a kaiserswerthi szövetség vezetője, illetőleg az úgynevezett kaiserswerthi generálkonferencia főtájkára. Frau Müller a hetven (!) németországi és huszonhárom más ország- és kontinensbéli anyaház köszöntését, áldáskívánását hozta el Budapestre.

Az újrindulás óta a kaiserswerthi szövetség felmérhetetlen anyagi és lelki segítségben részesítette a Fébét, s ma is fogja a kicsiny magyar „leánytestvér” kezét, utat és megoldást mutatva az átalakulás útján. Frau Müller elmondta, hogy a kinti testvérek imádságban hordozzák az egyesület jelenét és jövőjét, és a szeretetkapcsolat szimbólumaként egy díszes gyertyát helyezett az oltárra.

Sztojanovics András

A délelőtt nem lett volna teljes az egyháztörténeti előadás nélkül. A nőegylet története tele van olyan fordulatokkal, amelyek Isten gondviselő szeretetét mutatják. Azt a szándékot, amely emberi oldalról *Pauer Irma*, illetve *Gáncs Aladár*, *Zulauf Henrik* lelkész és sok-sok diakonissza testvér és lelki vezetőik során át valósulhatott meg. Nyomda, kiadványok, nyári konferenciák, majd 1951 után a „személyes bizonyoságté-

telek időszaka”. Álljon itt az újrindulás utáni Fébé-lelkész nevével is, akik mindannyian megosztották emlékeiket a jelenlévőkkel: *Madocsi Miklós*, *id. Zászkaliczky Pál*, *Herzog Csaba*, illetve *Veperdi Zoltán* (ő nem tudott jelen lenni a születésnap ünnepségén).

D. Keveházi László nyugalmazott esperes, egyháztörténész előadása után személyes, bizonyoságtételnek nevezhető visszaemlékezések következtek. A legidősebb, 98 éves diakonissza, *Andreffy Mária* is felidézte elhívásának történetét („Ha nem lehetek diakonissza, a legboldogtalanabb ember leszek a világon...”) és szolgálata első napjait éppúgy, mint az anyaházba költözés izgalmát. *Magassy Vilma* és *Major Erzsébet* szintén az őket szolgálóra hívó Úrról tett vallást.

Gazdagították a jelenlévőket azok az „emlékmozsák” is, amelyeket az újrindulás után szolgáló Fébé-lelkésztől hallhattak.

A kerthelyiségben elköltött közös ebéd alkalmával a találkozás személyes örömet is átélhették a jelenlévők. A délutáni órákban pedig *Balogh Zoltán*, az október 1-jén megalakult Fébé Evangélikus Szeretetszolgálat igazgatója és *Buda Annamária*, egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetője változta fel a terveket, így az utánpótlásképzés lehetőségeit.

Madocsi Miklós igei utárvallójával ért véget a tartalmas ünneplés, amely vasárnap Piliscsabán folytatódott – *Sztojanovics András* igehirdetői szolgálataival.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Egykori evangélikus iskola a természetvédelem szolgálatában

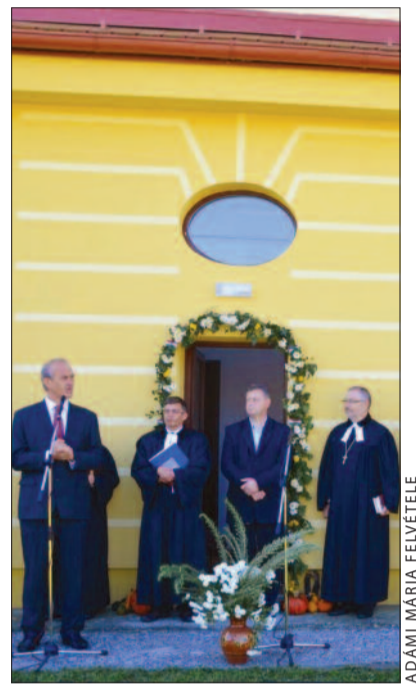
► Falu- és egyháztörténeti, illetve természetvédelmi bemutatóközpontként szolgálja a továbbiakban a közösség érdekeit Csánigón a korábbi evangélikus iskola. A felújított épület átadására október 19-én, vasárnap délelőtt került sor. Az istentiszteleten *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét.

A hitélet közhasznú voltát hangsúlyozta az ünnep textusa, Kol 3,17–4,1 alapján tartott prédikációjában a püspök. „Az Isten útján járó, hitét komolyan vevő ember... az egész társadalomnak óriási ajándék – fogalmazott. – Mindennek az alapja az, hogy Isten szeret bennünket. Hív a vele való közösségbe, ahol gyógyulhatnak kapcsolataink, változhat az élethez, a közösséghez való viszonyunk.”

Az igei alkalom után a templomot megtöltő hallgatóság szép rendben átvonult a bemutatóközpontba, útközben – a jó ökumenikus kapcsolat jegyében – megkerülve a helyi római katolikus templomot.

Az egykori iskola történetéről, illetve az elvégzett munkákról *Verasztó János*, a Répcelak–Csánigi Evangélikus Egyházközség lelkésze számolt be. Elmondta, hogy a felújítást egy vidékfejlesztési pályázaton megnyert támogatás tette lehetővé.

Ezután köszöntőt mondott – többek között – *Kis Miklós Zsolt* agrárvidékfejlesztési felelős államtitkár, *Jóó Ferenc* helyi polgármester, *Ágh Péter*, Vas megye országgyűlési képviselője, *dr. Galántai György*, a Sághegy Leader Egyesület elnöke, *Harangozó Bertalan* Vas megyei kormány megbízott, valamint a falu születő, *Széles Sándor* Győr-Moson-Sopron megyei kormány megbízott.

A megszületett épületet *Rostáné Piri Magda*, a Vasi Egyházmegye esperese áldotta meg, majd a kulcs átadása után birtokba is vehették a helyiek. A termekben és az udvaron felállított asztaloknál szeretetvendégség várta a résztvevőket. Itt a környékbeli termelők által készített sajtok és borok megköszönlésére is nyílt lehetőség. A délután zárásaként *Verasztó János* vezetésével rövid koncertet adott a répcelaki *Vekker* együttes.

■ – ADÁMI –

Mind egyéni beszélgetésekben, mind a médiában gyakran emlegetjük az 1989-es évet úgy, mint a világtörténelem és benne hazánk sorsa szempontjából döntő jelentőségű esztendő. A negyedszázados évforduló minden egyes napja alkalmat kínál a visszaemlékezésre. A német könyvpiacra éppen ennek jegyében jelent meg *A szabadság és az egység csodája* című kötet (Evangelische Verlagsanstalt, Leipzig, 2014).

A könyv az 1989-es esztendőnek csupán harmincnegyzet napját, az október 3. és november 9. közötti időszakot veszi górcső alá. Az előbbi azt a napot jelzi, amikor *Erich Honecker* pártfőtájkára útlevél- és vízumkiszárvást vezetett be a keletnémet–csehszlovák határon, lényegében egyetlen hatalmas börtönné téve az NDK-t. Az utóbbi pedig az a nap, amikor leomlott a berlini fal, ami nemcsak a német újraegyesítésnek, hanem az egységes Európa létrejöttének is feltétele volt.

A címlapján nem meglepő módon a Brandenburgi kaput ábrázoló kötet egyik szerkesztője az a *Harald Bretschneider*, aki az egykori NDK szász evangélikus egyházának volt ifjúsági lelkésze, és a hivatalos ideológiától teljesen mentes békemozgalom egyik motorjaként maga is oly sokat tett a várva várt változásokért. *Bretschneider* egyebek mellett a Lutheránus Világszövetség budapesti ifjúsági találkozóján tartott igen bátor, nagy hatású előadást éppen harminc éve, 1984-ben.

Az általa és két társa által szerkesztett, most megjelent könyvben az egykori tanúk írják le emlékeiket ama harmincnegyzet nappal kapcsolatban. Egy októberi dátumhoz kötődően a könyvben magam is felidézhettem emlékeimet arról, miként próbáltuk negyedszázada a magunk eszközeivel segíteni a keletnémet menekülteket.

Befogadó egyház

Mivel ez a lapszám október 26-án jelenik meg, most arra utalok, hogy a könyvben ehhez a naphoz kapcsolódóan *Joachim Gauck* egy korabeli levele olvasható. Az akkor evangélikus lelkészként szolgáló, ma az államelnöki tisztséget betöltő szerző szavainak izása még negyedszázad elmúltával is érezhető, és a nyomtatás is jól visszaadja, mi is történt azokban a napokban Lipcsében. Az evangélikus egyház a Nikolai-kerhábe és más templomokba hívta imádságra az embereket. A tüntetni szándékozókát és általában az ellenzékietek szélesre tárt ajtajú templomok fogadták.

Így ír gyermekeinek *Gauck* 1989. október 26-án: „Ezekben a napokban szinte egész héten könnyek és örömköztörések váltogatták egymást. Micsoda örült időszak! A Mária-templom még zsúfoltabb volt, mint egy héttel ezelőtt; körülbelül hétezer ember préselte be magát a falai közé, a templom előtt hangszórókat állítottak fel, ezek álltak a templomon kívül.” A folytatásban *Gauck* tiszteletes arról ír, hogy a több templomban tartott istentiszteleteket követően harmincezer ember vonult ki az utcára demokráciáért, szabad választásokat vagy éppen a keletnémet titkosrendőrség, a Stasi feloszlatását követelő transzparensek alatt. (A levél olvasható a szerző *Nyári fagyok – ősz kikelet* címmel magyarul a Luther Kiadónál 2014-ben megjelent önéletrajzában is.)

Gauck átszellemültsége és a tömeg elszántsága már csak azért is érthető, mert ekkorra már megbukott *Erich Honecker*, a párt és az állam addig nagy hatalmú vezetője. Természetesen úgy, ahogy a létező szocializmus idején ez lenni szokott: egy másik elvtárs

(ebben az esetben *Egon Krenz*) váltotta a „megrendült egészségű” vezető.

Írással nem egyszerűen történelmi leckét kívánok adni, hanem hangsúlyosan és célzatosan arra szeretném felhívni a figyelmet, amit ekkor az egyház tett. *Honecker*nek és kultuszminiszter feleségének egyszerűen nem volt hová mennie. A kádernegyedben már nem volt kívánatos, börtönbe ekkor még nem zárták, kivándorolni sem tudott még – így aztán az evangélikus egyház adott neki menedékhelyet. Ezzel meg akarták védeni a házaspárt az elkeseredett és mindenre elszánt tömegek bosszújától.

Az egyházvezetés a Lobetal nevű diakóniai faluban kívánta *Honecker*ket elhelyezni, de kiderült, hogy ott nincs üres lakás. Ezért aztán a helyi lelkész, *Uwe Holmer* fogadta be őket a parókiaira. A bukkott pártvezért itt látogatta meg *Rainer Eppelmann* is, aki 1989-ben nemcsak berlini lelkész volt, hanem az ellenzék kiemelkedő alakja is (később tizenöt éven át parlamenti képviselő a CDU színeiben). *Eppelmann* visszaemlékezik arra, hogy *Trabantján* ment *Lobetalba*, hogy ott nem mint politikus a politikussal, hanem mint ember az emberrel beszéljen *Honecker*rel.

Holmer lelképásztor pedig azt írja le visszaemlékezésében, hogy együttélésük során megpróbáltak emberi hidat verni a bukkott pártvezérhez és annak addig nemkülönböztetett feleségéhez. Ezeket a szavakat idézi *Luthertól*: „Ha az ellenségem beteg, akkor ő már nem az ellenségem.”

Ebben az összefüggésben érdemes megemlíteni, hogy az 1956-os forradalom idején *Ordass Lajos* evan-

gélus püspök is felajánlotta lakása védelmét, és anyagi támogatást is adott *Horváth János*nak, az Állami Egyházügyi Hivatal elnökének, aki pedig éppen elég sokat tett a törvényes püspök félreállításáért és az egyház működésének korlátozásáért.

A közelmúltban volt prédikációs alapige *Jézus*nak ez a szava: „*Aki az ilyen kisgyerekek közül egyet is befogad az én nevemért, az engem fogad be...*” (Mk 9,37). *Aligha* torzítjuk el *Jézus* szándékát, ha a gyermekek mellett adott esetben a lenézettekéről és a hatalom nélküliekről is beszélünk. Egy példázatában egyenesen ezt mondja *Jézus*: „...éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok, jövővénny voltam, és befogadtatok [...], börtönben voltam, és eljöttetek hozzám.” (Mt 25,35–36)

A sokat emlegetett *Sztehlo Gábor* éppen egy ilyen befogadó egyházat valósított meg: hol üldözött zsidó gyerekeket, hol osztályidegenként kitelepített vagy bebörtönzött szülők gyermekeit, hol pedig a fogyatékosokat fogadta be. Ez a példa azonban nem nevezhető általánosnak sem a korabeli, sem a mai Magyarországon. Egyházainknak van mit tanulniuk.

Amikor néhány éve iraki menekültek költöztek be egy bécsi templomba, kétségkívül megzavarva az istentisztelet jó rendjét, *Schönborn* bíboros együtt érző módon meglátogatta őket. Ezzel szemben ugyanabban az időben egy magyarországi újsághír így szólt: „Éhségstrájkot kezdett harminc afgán menekült – köztük nők és gyerekek – tegnap délután a budapesti Szent István-bazilikában. A debreceni menekülttáborból jöttek, és menekültstátuszt akartak. A rendőrség tájékoztatása szerint az apát bezárta a templomot, majd hívta az

ÉGTÁJOLÓ

V. kerületi kapitányságot. A rendőrök kordonokkal vették körbe a bazilikát, és értesítették a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal menekültügyi igazgatóját.” Tartok tőle, hogy hasonló történet volna evangélikus templomok esetében is.

Ha jól értem *Ferenc* pápa törekvéseit, éppen az inkluzív, befogadó egyház az ő álma. Az ezekben a hetekben zajló színóduson veszélyesnek nevezte az önmagába bezárkózó egyházat, hangsúlyozva, hogy ha az egyház elveszíti befogadóképességét, a hívők párhuzamos utakat keresnek. „Félünk az újdonságtól. Akkor érezzük magunkat biztonságban, ha mindent ellenőrzés alatt tartunk. Istent is csak egy bizonyos pontig követjük, itt is félünk új utakon indulni, félünk kilépni korlátolt, bezárt, egoista világunkból” – fogalmazott a pápa az emberre és az egyházra is utalva.

Uwe Holmer keletnémet lelkész már huszonöt éve megmutatta, mit jelent a befogadó egyház.

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója nem egyházi belügy

▶ **A kormány szándéka az, hogy a Reformáció Emlékbizottság munkája ne csak egyházi belügyként, hanem Magyarország és Európa közös ügyeként jelenjen meg – hangsúlyozta Balog Zoltán az emlékbizottság múlt csütörtöki ülésén az Emberi Erőforrások Minisztériumának közleménye szerint. A miniszter hozzátette, hogy a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára tervezett programsorozatot az egyházak által delegált tagok javaslataiból állítják össze.**

A tárca tájékoztatása szerint október 16-án másodszer ülésezett a Reformáció Emlékbizottság a Parlamentben. A testület megvitatta a reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára tervezett programsorozatot, és beszámolt az alakuló ülés óta eltelt előkészítő és tervezőmunkáról.

Balog Zoltán, aki egyben a testület ügyvezető elnöke, azt hangsúlyozta, hogy az ötszáz éve tartó reformáció a megújulás forrása. A miniszter arról is beszámolt, hogy az emlékbizottság munkacsoportjai a Kárpát-medencei protestáns egyházakat képviselik, ám a „felekezeti köziség szellemében” fontos, hogy katolikus tagok is részt vegyenek a programsorozat kidolgozásában.

A 2015. évi projektátogatások tervezetének kidolgozása Hafenscher Károly miniszteri biztos feladata lesz – tartalmazza a tárca közleménye.

A Reformáció Emlékbizottság alakuló ülését idén januárban Orbán Viktor miniszterelnök nyitotta meg a Parlamentben. Azt mondta, a reformáció a magyarságnak olyan nemzeti kincsét adott, amely felekezetre való tekintet nélkül mindenkié.

A bizottság, amely az egyetemes reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójáról történő méltó megemlékezés és a reformáció magyar örökségének megünneplése érdekében jött létre, készíti elő a jubileum alkalmából 2017-ben sorra kerülő ünnepi rendezvényeket.

■ MTI

Kibővített missziói konzultáció a Déli Egyházkerületben

Gáncs Péter püspök és Deák László kerületi missziói lelkész hívására egész napos konzultációt tartottak múlt pénteken a Déli Evangélikus Egyházkerületben szolgáló megyei missziói lelkészek. Rajtuk kívül mind az öt egyházmegyéből jelen volt egy olyan lelképásztor, illetve gyülekezeti munkatárs is, aki egyfajta evangélikus gyülekezetplántálást (is) folytat. A déli püspöki hivatalban tartott tanácskozási meghívást kapott továbbá Lupták György, az Evangélikus Missziói Bizottság elnöke, Szeverényi János országos missziói lelkész és Németh Zoltán, az egyházunk országos irodájában keretében szeptemberben indult új gyülekezeti és missziói osztály vezetője.

A missziói területen is dolgozó három vezető közösen fogalmazta meg a beszélgetésben az együttműködés fontosságát s azt, hogy céljaik közzük: az evangélium terjesztése, a gyülekezettől távol élők megszólítása s a gyülekezetek nyitottá tétele az

újjonnan érkező testvérek befogadására. Ezekért a célokért dolgozik együtt a bizottság, az osztály és az országos missziói lelkész.

A Déli Egyházkerületben több olyan gyülekezet is van, amelyben „gyülekezetplántálás”, gyülekezet-újraélesztés indult el, illetve ahová több mint három évtized után kerül újra helyben lakó lelkész, s kezd meg a településen élő evangélikusok – és az ige iránt nyitott emberek – egybegyűjtését.

Az egész napos program – melyen a misszióról mint határátlépésről Jó András, az Interserve missziói szervezet eurázsiai igazgatóhelyettese tartott előadást – lehetőséget nyújtott arra, hogy a jelenlévők megismerjék egy-egy gyülekezet napi problémáit, s hogy a gyülekezetekben szolgálók érzékelhessék: nincsenek egyedül, egy imádkozó és gyakorlati kérdésekben is segítséget nyújtó közösség, egyházi vezetés kíséri őket.

■ KISS TAMÁS felvétele

Emlékezés az egyház jövőjére

Tamás-misére hívogatta a megjelenőket a malomsoki evangélikus gyülekezet fiataljaiból összeállt zenekar a marcalgergyeli templom oltára előtt október 18-án – Lukács evangélista emlékünnepe – a Veszprémi Egyházmegye missziói napján. A népes gyülekezetet a szó szoros értelmében is megmozgató istentiszteleten Tubán József csornai lelkész hirdetett ígét a hetvenkét tanítvány kiküldésének története (Lk 10,1–9) alapján.

Az istentisztelet után egyházunk zsinatának lelkészi elnöke, ifj. dr.

Hafenscher Károly Emlékezés az egyház jövőjére című előadásában kifejtette: az egyház nem a múltjából, hanem a jövőjéből él. De vajon hisszük-e, hogy jelen van közöttünk az Isten országa, mert Jézus közöttünk van? Az egyház titkának lényege az, hogy az egyház annak a Krisztusnak a teste, aki él és uralkodik, és amelyet egyedül a Szentlélek teremt és tart meg. Az egyháznak tehát akkor lehet jövője, ha a Szentlélek megújítja.

■ MENYES GYULA felvétele

„Ha valamelyik rész szenved...”

Konferencia a keresztényüldözésről

▶ **Szerkesztőségünk az Evangélikus Élet múlt heti számában közölte annak a Nem hallgathatunk! című felhívásnak a szövegét, amelyben az üldözött keresztényekért november 9-én tartandó nemzetközi imanaphoz való csatlakozásra szólítja fel a hazai gyülekezeteket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) és az Aliansz – Magyar Evangéliumi Szövetség. Ez utóbbi felekezeti közti szervezet múlt pénteken, október 17-én konferenciát szervezett a témáról a budapesti Golgota Keresztény Gyülekezet – egykor Híradó, majd Horizont moziként funkcionáló – nagyertermében. A rendezvény „házigazdái”, Horváth István, az Aliansz főtájkára és B. Pintér Márta, az Evangélikus Külmisziói Egyesület lelkészi elnöke közös imával nyitották meg a négy szekcióból álló előadás-sorozatot.**

A keresztényüldözést legtöbbször a történelem rég lezárt fejezetének tekintik, és az Európai Unió „toleráns és politikailag korrekt” országaiban ez így is van. A világ számos térségében viszont a keresztények zaklatása, elűldözése és legyilkolása a 21. században is a szó szoros értelmében vett véres valóság.

Pakisztánban még a múlt század nyolcvanas éveiben vezette be Zia-ul-Hak tábornok-diktátor az úgynevezett „istenkároklás-törvényt”, amely alapvetően korlátozta, illetve ellehetetlenítette a szabad vallásszabadságot. A muszlim többségű államban a keresztény hit nyilvános felvállalása is olykor istenkároklásnak számít. Eleinte még életfogytiglani börtönt is kiszabhattak a törvény megsértőire, 1992-től viszont kizárólag a legsúlyosabb ítélet, a halálbüntetés alkalmazható. Bíróságra pedig nincs is mindig szükség: Pandzsáb tartomány keresztény kormányzója és a szövetségi kormány egyik minisztere is brutális merénylet áldozata lett. Jelenleg mintegy háromszáz keresztény hívó szenved istenkároklás vádjával a pakisztáni börtönökben.

Mindezt a konferencia főelőadója tárta a jelenlévők elé. A jelenleg már Angliában élő Asif Mall Pakisztánban nőtt fel és vált elkötelezett kereszténynek. Mint az üldözött keresztényeket segítő nemzetközi szervezet, a Release International munkatársa első előadásában azonban nemcsak a Pakisztánban, hanem a Közel-Kelet és Afrika számos országában tomboló keresztényüldözésről is szólt.

Egyiptomban, Indonéziában, Malajziában, Szudánban adminisztratív eszközökkel szorítják ki a keresztény hitet. Egyiptomban a személyi igazolványban is szerepel a felekezeti hovatartozás, a keresztény hitre való áttérést börtönnel büntetik, míg Malajziában az UNICEF által az oktatási hálózat fejlesztésére adományozott pénzt muszlim vallási iskolák alapítására használják.

Nigériában a Boko Haram szélsőséges muszlim mozgalom több keresztényt ölt meg, mint az al-Kaida és a tálibok összesen – az ország északkeleti részén már népiirtásról kell beszélnünk.

Szaúd-Arábiában és Brunei-ben az iszlám vallási törvénykezés, a saria van érvényben, amely minden nem muszlim hívót halállal büntet, ha nem tér át.

Az első előadás után a Baptista Szeretetszolgálat nemzetközi igazgatója, Gál Dávid hívta fel a figyelmet a Jezsuita Szeretetszolgálat munkatársára, Alexis Prem Kumarra, akit idén júniusban raboltak el tálib katonák Afganisztánban, és azóta sincs hír róla.

Gál a kiscsoportos imákhoz három témát javasolt: az üldözött keresztények maradjanak erősek hitükben; az üldözöttek ellenére tapasztalják meg Isten szeretetét; bocsássanak meg az őket üldözőknek és a nyugati keresztényeknek...

Az ima után az Ökumenikus Segélyszervezet nemzetközi projektigazgatója, Bálint Gábor számolt be megrázó iraki tapasztalatairól. Az Iszlám Állam (ISIS) szélsőséges mozgalom az ország nagy részét elfoglalta. Az északi, kurdok lakta részen a másfél millió menekült ellátása a legnagyobb probléma, volt olyan öt-hatezer fős város, ahová tizenöt ezer ember érkezett. Itt a Moszulból és a Ninivei-fennsíkról elűldözött egyházi vezetők szervezik a menekülttáborokat.

A szír és a káld katolikus püspök, illetve az örmény ortodox vallási vezetők templomokban, családoknál, sátor-táborokban és iskolákban próbálják elhelyezni a hatalmas embertömeget. A sokszor csak a rajtuk lévő ruhában elmenekült emberek között nem volt ritka az éhezés és a kilátástalanság miatti öngyilkosság sem. Különösen az idősek és a kisgyermekek vannak veszélyben. A legfontosabb megoldandó feladat most a tételre való felkészülés.

A térségben 2,5 millióra becsülik a menekültek számát, az ENSZ szerint az ellátásukhoz szükséges felszerelés hatvan százalékát áll rendelkezésre. Az iraki kurd kormány, amely már kiépítette az önálló kurd állam infrastruktúráját, támogatja a keresztény menekülteket és a templomok építését – ez ritka pozitív példa egy muszlim kormánytól. Az Ökumenikus Segélyszervezet az Egyházak Világtanácsának felkérésére az üldözöttek személyes beszámolóit és helyszíni szem-

le alapján ajánlást fogalmazott meg az ENSZ Emberi Jogok Tanácsának a menekültek ellátásáról.

Bálint Gábor előadása után Horváth István imádkozott az iraki menekültekért, és gyűjtést is indított; a gyűjtött összeg az Ökumenikus Segélyszervezeten keresztül jut el a rászorulókhöz.

Ismét Asif Mall következett, aki ezúttal a keresztények kötelességeiről és felelősségvállalásáról beszélt. A hívők tájékozottságának növelése, látókörük tágítása végett a médiamunka hatékonyságának növelését javasolta, példaként említve a közönségi médiát, a segélyszervezetek hírleveleit és a hírportálokat. Ezáltal lehet a szélesebb közvélemény figyelmét is felhívni az üldözött keresztények helyzetére. A politikai nyomkövetés kezdeményezése is rendkívül fontos, meg kell keresni a keresztény országgyűlési képviselőket, kormánytagokat, petíciókat szervezni a részvételükkel. Mall kapcsolatban áll brit, kanadai, norvég és ausztrál politikussal, akik felvállalták a keresztények ügyét.

A pénzügyi segítségnyújtás mellett a Release International és más szervezeteken keresztül van lehetőség személyesen meglátogatni a szíriai, iraki, pakisztáni keresztényeket, de ugyanilyen fontos a magyarországi menekülttáborokban (például Bicskén) elhelyezett keresztény menekültek támogatása is.

A negyedik előadás előtt Dani Eszter, a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatala missziói irodájának vezetője imádkozott, majd Asif Mall a konferencia legfontosabb üzenetét tolmácsolta: nemcsak reaktívan, utólag vehetünk részt a keresztényüldözés enyhítésében, a fő cél, hogy proaktívan, megelőző módon lépünk fel. Az előadó Eszter könyvéből vett párhuzammal írta le ezt a stratégiát, az úgynevezett „Mordokaj-közbeavatkozásokat”, amelyeknek alapvető céljuk az, hogy a keresztények elleni támadásokat megakadályozzák. Mall pakisztáni példákkel támasztotta alá érvelését: van, ahol sikerült a helyi katonaságot a keresztények védelmére érdekében mozgósítani és így elkerülni a vérontást.

Fel kell kutatunk Isten ügyének szószólóit, a modern kor potenciális Mordokajait, avagy „merjen mindenki Mordokajjá válni!” – hangzott a konferencia végén a főelőadó üzenete. Ezt a bátorítást szóltatta meg B. Pintér Márta lelkész is, aki áldással bocsátotta útjára a népes, mintegy százfős hallgatóságot, s az alkalom összegzéseként az ökumenikus világinap jól ismert jelmondatát – „Informálva imádkozni és imádkozva cselekedni” – helyezte a szívekre.

■ WALKÓ ÁDÁM

A múlt századról egy család történetén keresztül

Beszélgetés dr. Marinovich Endre korábbi címzetes államtitkárral

► **Miért lett hatvan évvel ezelőtt a később arany- és gyémántdiplomás jogi doktorból kabinos, Budapest rendőrkapitányából gondnok és a főváros tűzoltó-alezredeséből buszvezető? Csupán azért, mert a 20. század kommunista diktatúrájában középosztálybeli származással is legjobb tudásuk szerint akarták teljesíteni hivatásukat. A *Túlélte-e a középosztály?* – *Családragény a 20. századból* című, idén megjelent könyv páratlanul izgalmas korrajzot ad, miközben élményszerűen jeleníti meg a főleg közhivatalnokokból álló *Marinovich* család történetét. A könyv szerzőjével, dr. Marinovich Endre közgazdással, az Antall- és a Boross-kormány címzetes államtitkárával, a Budapesti Gazdasági Főiskola Külkereskedelmi Karának professor emeritusával, korábbi főigazgatójával beszélgettünk.**

– Beszélgetésünk elején talán nem érdektelen a középosztály fogalmát tisztázni.

– Sokféle megközelítés létezik. Az én megfogalmazásomban a középosztály az a társadalmi réteg, amelynek tagjai alapvetően munkából és bérből él, szellemi foglalkozást végző emberek – például tanárok, orvosok, tisztviselők, lelkészek. Elsősorban nem az anyagi javak birtoklása motiválja őket, hanem az, hogy a megszerzett, tapasztalatokkal kiegészített szak tudásukat a haza és a nemzet érdekében hasznosítsák.

Egyfajta életstílus jellemző rájuk: a középpontban a munka és a család áll, fontos számukra a műveltség, a megfelelő viselkedésforma és az elegancia. Szem előtt tartják, hogy legyen átjárás a gyerekszoba és a könyvtár között.

Jellemző a valláshoz való kötődésük is. A politikától bizonyos mértékig szeretik magukat távol tartani, vagyis a különböző politikai hullámverések nem feltétlenül érdeklik őket. Ehhez természetesen az is kell, hogy a politika ne akarja mindenáron ráerőltetni a saját akarát, szándékait erre a rétegre.

– A szóban forgó könyv az Ön családjának történetét idézi fel. Három generáció elevenedik meg. A nagyapával és családjával ismerkedhetünk meg elsőként, akiknek a köztisztviselői pályafutása jelentős részben a Monarchia idejére esett. A második generációt képviselő édesapa és testvérei a két háború közötti években kezdték meg a közügyek szolgálatát különböző intézményekben, és az állampárti időszakban valamennyiüket érintette a politikai okokból történt állás- és vagyonvesztés. De az Ön és unokatestvérei – akik a második világháború körül születtek – életébe sem kevésbé szőtt bele a történelem. Mivel e helyütt csak részleteket tudunk felvillantani a könyvből, engedje meg, hogy elsőként Sándor tanulságos történetéről szóljunk.

– Nagypapám egyik testvérenek a fiáról van szó. Felmenőimhez hasonlóan ő is jogot végzett, majd 1933-ban a Közmunkatanács gyakornoka lett; e fővárosi intézmény főként városrendezéssel, városfejlesztéssel foglalkozott. Sándor az intézmény 1949-es megszüntetéséig dolgozott itt, ekkor már miniszteri tanácsosi rangot töltött be.

– Ez mit jelentett?

– A sok közhivatalnok által csúcsnak tekintett V. fizetési osztálynak felelt meg, ide sorolták például az ezredeseket is.

1948-ban megtörtént a teljes kommunista hatalomátvitel. Egy évvel később a Közmunkatanácsot egy tollvonással megszüntették, és minisztériumi főosztállyá minősítették át. Az élére egy részeges kőművest neveztek ki, aki az első perctől hangot adott osztálygyűlésének. Első számú áldozata Sándor lett. Bármilyen jól végezte is a dolgát, harminckilenc évesen nyugdíjazták – persze nyugdíj nélkül. Sándor – ahogy fogalmazott – nem volt hajlandó semmiféle szellemi segédmunkát végezni, így először medencetakarítónak ment egy uszodába, majd harminchárom évig kabinosként dolgozott.

– Hogy élte meg ezt a nagy váltást?

– Elfogadta, megbékélt vele, és sok örömet talált benne annak ellenére, hogy a szakmai tapasztalatait, jogi tudását nem kamatoztathatta, mert a Magyarországra erőltetett politikai rend nem tartott erre igényt. Mindenki szerette, és csak nagyon kevesen tudták róla, ki is ő valójában.

– Közel hasonló a története Marcellnak is, aki Budapest rendőrkapitányából lett az Országos Mentőszolgálat gondnoka nyugdíjas koráig...

VARGAS LAJOS FELVÉTELE

– Marcell édesapám testvére volt. Kevesen tudják róla, hogy az ő nevéhez fűződik a jobb oldali közlekedés budapesti megszervezése.

– Ez igen különleges történet. Kérem, mesélje el!

– Eredetileg a „balra tarts” volt az általános, merthogy a lovas katonák a kardjukat a bal oldalukra csatolták, hogy jobb kézzel könnyen ki tudják rántani. Emiatt viszont csak bal oldalról tudtak felszállni a nyeregbe, és ha már elindultak, miért mentek volna át az út túoldalára?

A múlt század húszas-harmincas éveiben ugrásszerű fejlődésnek indult a közúti közlekedés, egyre több volt az autó. A sebességváltó jobb kézzel történő használata miatt ekkoriban terjedt el a jobb oldali közlekedés. A har-

mincas évek végén, negyvenes évek elején Európában Anglia, Portugália és Svédország mellett már csak a magyarok ragaszkodtak a „balra tarts”-hoz. Azonban előbb-utóbb nekünk is az európai gyakorlathoz kellett igazodnunk. Budapesten ez az országos bevezetéshez képest három héttel később, 1941 novemberének első vasárnapján lépett életbe. Ennek megszervezése és bevezetése Marcell feladata volt.

Emellett 1950-ben részt vett az új rendszámstruktúra kialakításában is. A két betűből és három számból álló rendszer alapelvei mintegy negyven évig változatlanok maradtak még akkor is, amikor néhány évvel később áttértek a két betű és négy szám alkalmazására.

– Ha ilyen nagy ívű feladatokat bíztak rá, akkor mégis hogyan lett belőle gondnok?

– A kommunista irányítású rendőrségnél a vezetői tisztségeket párttagsághoz kötötték, így az utolsó években Marcell csak helyettesi tisztet tölthetett be. 1950-ben aztán közölték velem, hogy bár feladatainak ellátásában semmi kifogásolnivalót nem látnak, elbocsátják, mert hát ugye, aki 1945 előtt volt rendőrtiszt... Ezek után került az Országos Mentőszolgálatához, ahol nyugdíjazásáig gondnokként dolgozott.

– Az október 23-ai ünnep közeledtével idézzük fel az édesapja, Marinovich Endre alakját is, aki az 1956-os forradalom idején Budapest tűzoltóparancsnoka volt.

– Kétségtelen, hogy az az időszak jelentette életének csúcspontját. A családi hagyományoknak megfelelően édesapám is jogi diplomát szerzett. Mivel azonban gyermekkorától eljárat nagypapámmal, az Országos Tűzoltószövetség alelnökével a különféle tűzoltórendvényekre, szinte természetesen adódott számára a tűzoltótiszt hivatás választása. 1945-ben már tűzoltóparancsnok-helyettesi beosztásban dolgozott.

Vidám, az élet örömeit szerető ember volt, aki első látásra megkedveltette, megértette magát az ismeretlenekkel, percek alatt ő volt a tár-

saság középpontja. A hivatásának élt, beosztottjai nagyon szerették, tudását elismerték.

– Az ő esetében milyen következményekkel járt a kommunista hatalomátvitel?

– A Fővárosi Tűzoltóság államosítása után rangjában őt is visszaminősítették, majd 1951-ben mint politikailag megbízhatatlant elbocsátották. Autóbuszsofőr lett a Budapest–Vác útvonalon. Két évvel később, Sztálin halálakor tiszteletlenül kommentálta a nagy vezér elhunytát, ennek következményeként öt év hat hónapi börtönbüntetésre ítélték. Idővel ezt csökkentették, de a büntetés egy részét a várpalotai rabbanypalotában töltötte. 1954 szeptemberében szabadon engedték, ezután a fővárosban lett buszvezető.

– Az 1956. októberi események közepette hogyan került a Budapesti Tűzoltó-parancsnokság élére?

– Október 30-án győzött a forradalom, és sorra alakultak meg a forradalmi bizottságok. A tűzoltóknál a volt munkatársai, beosztottjai a távollétében választották meg édesapámat vezetőjüknek. Rá jellemzően – betartva a szolgálati utat – még akkor is azt kérte, hogy a hivatalos szervektől hozzanak a kinevezéséről írásos megerősítést. Örömmel, teljes lelkesedéssel vette bele magát a feladatokba – egyenruháját újra magára öltve „hazaérkezett”.

– Az ’56-os eseményeknek Ön a könyvben külön fejezetet szentel, amelyben azt is írja, hogy a novemberi szovjet támadás idején édesapja éjjel-nappal bent volt a parancsnokságon.

– A normál tüzeseteken kívül a harcok okozta károk, tüzek megszorozták a feladataikat. Több kritikus pont is volt ez idő tájt az életükben. Egy nap például – valamilyen félreértés következtében – elvitte őket a parancsnokságról egy szovjet alakulat. Szerencséjükre két nap múlva bántatlanul szabadon engedték őket.

Ezenkívül is többször volt veszélyben az életük, hiszen háborús helyzet volt. Sokszor kellett lövöldözés közepette, harcok között megközelíteniük az oltandó helyszínt. Sokan meg is sebesültek. Személyes bátorságával többször ő erősítette a többieket.

– A forradalom leverése után lett következménye a szerepvállalásának?

– Igen. A tűzoltóságtól ismét elbocsátották. Visszavonták buszsofőri jogosítványát, hiszen akár tömegeket is szállíthatott volna, illetve továbbra sem bíztak rá semminemű, a tudásához méltó feladatot. Először a kéményseprőknél, majd nyugdíjazásáig a Budapesti Közlekedési Vállalatnál volt tűzrendész – fő feladata a poroltó készülékek ellenőrzése volt...

– Ha sorra vesszük a családjának harmadik generációs tagjait, szomorúan állapíthatjuk meg, hogy 1956 után milyen sokan kényszerültek külföldre. Ön maradt. Hogy befolyásolta az életét a történelem?

– Ha nem ilyen irányt vesz a sors kereke, valószínűleg én is követtem volna az apai, nagypapai hagyományokat, és tűzoltó lettem volna. Ehelyett – sok más társammal együtt – megbélyegzettként indultam az életnek. Mégis: nemcsak a származásom adott erőbővelést, hanem az is, hogy szinte felnőttként élhettem meg az 1956-os forradalom dicső napjait, ez a sors kivételes ajándéka volt.

– Mint ahogy az is annak számít, hogy egykori ifjú tanára, Antall József később Magyarország miniszterelnökéül Önt kérte fel kabinetfőnökének címzetes államtitkári rangban. A Boross-kormány idején folytathatta ezt a munkát. Később kipróbálhatta a katedrát is. Visszatérve a könyv címére: túlélte a középosztály a 20. századot?

– Ha nagyon leegyszerűsítsem, akkor azt kell, hogy mondjam: nagyszüleinket, szüleinket „elkaszálta” a történelem, mi viszont – minden kezdeti nehézség ellenére – képesek voltunk megkapaszkodni és megújulni. Igaz, túljünk el-kobozták szüleink vagyontárgyait, nem járhattunk az általunk választott iskolákba, nem olvashattunk tetszés szerinti könyveket, és egészen más történelmi tudatot próbáltak belénk táplálni. Mégis sikerült elődeink örökségéből valamennyit megmentenünk, és ezt igyekszünk átadni a gyerekeinknek. Csak rajtuk múlik, hogy élnek-e ezzel!

Marinovich Endre

**TÚLÉLTE-E
A KÖZÉPOSZTÁLY?**

Családragény a 20. századból

Éghajlat Könyvkiadó

Jegyzetlapok – 1956

KUN ÉVA (EVANGÉLIKUS) GRAFIKUSMŰVESZ RAJZA

In memoriam 1956. Tízéves fiúcska voltam, mégis éreztem és értettem 56 gyönyörű forradalmát. Perzselő lángja, hunyó parazsa egész életemben melengtetett. Ma is emlékszem arra az elmondhatatlan boldogságra, amely az embereket ölelte, és eltüntette a félelmet.

1956 a magyar történelem legszébb, legfényesebb napjai közé tartozik! Aki nem élt akkor, nem élte át lázas perceit, nem tudhatja, hogy a nem szűnő terrornak, az elnyomásnak mily sötét és fojtó mélységeiből kelt föl egy nép, és kiáltotta: „Elég volt! Ne tovább!”

Néhány robbanó óra kellett csak, és az annyiszor megalázott emberek fölemelték a szívüket. Tizenöt-tizenhat éves pesti srácok szálltak szembe az iszonyú erejű szovjet tankokkal. Húszéves „öregek” benzines palackokkal fölgújtották, derekukra erősített aknával megbénították a láncaltapokat. Egy sokat szenvedett nép, igaz, csak néhány napra, kivívta szabadságát, ismét nemzetté vált.

Október 23. Délután a tiltás ellenére az egyetemi hallgatók a Petőfi-szoborhoz vonultak. A műegyetemisták *Bern* tábornokhoz. *Sinkovits Imre* elszavalta a *Nemzeti dalt*, *Bessenyei Ferenc* a *Szózatot*. Egy diák fölolvasta a tizennyolc pontot. Kivágták a sarló-kalapácsos címet a zászlókból. *Nagy Imre* beszélt a Parlamentnél; géppisztolyos ÁVH-sok érkeztek a rádióhoz...

A többi is tudjuk: harcok, sebesültek, halottak, szétlőtt Budapest, letartóztatások, üldözések, sötét börtönök, hajnali kivégzések, arccal a földbe temetett férfiak. Megrendülten gondolok rájuk, akiknek neve ott ragyog az 1848-as ifjaké mellett. Beszélek róluk, nem szűnő dicsőségükéről – a feledés ellen.

Albert Camus levele. „A leigázott, bilincsbe vert Magyarország többet tett a szabadságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben. Ahhoz, hogy ezt a történelmi leckét megértse a fülét betömő, szemét eltakaró nyugati társadalom, sok magyar vérnek kellett elhullnia – s ez a vérfolyam most már alvad az emlékezetben.”

Magyar írók. Nem hallgattak, a végtelen mondathoz szinte naponta adtak egy sort. Mint hű írrok az éjszakában, szüntelenül virrasztottak, hogy semmi ne maradjon ki. „A magyar történelemnek ez a legnagyobb forradalma egyúttal az első győzedelmes, amióta történelmünket jegyzi” – írta 1956. november 2-án *Déry Tibor*.

„Az elmúlt hét azért volt óriási élmény számomra, mert ez a néhány nap mutatta meg, az egész világnak, hogy a magyar nép erkölcsileg mekkorát

emelkedett” – hajtott fejet *Németh László*.

„A kerek világon, minden térképen ma átírják a nevedet, Budapest. Ez a szó már nem egy várost jelöl, Budapest ma annyit tesz, hogy hősiesség. Budapest minden nyelvén a világnak azt jelenti: hűség, önfeláldozás, nemzeti becsület!” – az *Igazság* című lapban jelent meg *Örkény István* vallomása.

Szenvedés, börtön, halál. *Wittner Mária* 1956-os halálraítéllettel sokat találkoztam. Az is megadott, hogy egész délelőttöt vele lehettem, sőt ebédjét is megosztotta velem. Vallo-másából néhány drámai részt emlékezetemben őrzök. Fájó-szép gondolatok ezek egy egyszerű embertől, mélyen megszenvedett válaszok.

„1957. július 16-án tartóztattak le. Az indok fegyveres felkelés a népköztársaság rendje ellen. Nem tudtam, hogyan fogom kibírni. Végül tizen-négy évet kaptam. Először halálra ítélték, azután átváltottatták életfogytiglanra. 1970-ben, krisztusi korban kegyelemmel szabadultam.” Megállt egy pillanatra, elcsendesedett, majd folytatta: „Mindig azt mondtam, hit nélkül nem lehet élni. Isten nélkül semmi nem ugyanaz az ember életében. Nélküle nem élhettem volna túl a sok megpróbáltatást. Nem csak hiszem, tudom, hogy van Isten.”

Óvó pajzs: apám. Nagybátyámék Pesten éltek, kisgyerek is volt a háznál. Így a forradalom első napjától sokat mentünk hozzájuk: kenyér, cukor, sárga vaj lapult a hátizsákomban. Zsúfolt vagon tetején, nyitott teherautón Vásárhelyről a fővárosba.

Apám sokat volt távol, csak késő este mozdultunk ki, régi katonabarátait látogattuk. Kabátja alatt féltett ajándékok: liter jó pálinka, erős cigaretta. Beszélgettek, vitakoztak, hallgatták a Szabad Európa Rádiót. Látom magam előtt, ahogy ráhajolnak az öreg készülékre, összeér a fejük...

Egyik éjjel, a teljes sötétségben váratlanul egy szovjet páncélauto áll meg előttünk. Felkapcsolta reflektorát, úgy világított ránk a megsebzett csöndben. „Bújj a hátam mögé!” – súgta apám a fülemben. Karjával egyre jobban szorított, és imádkozni kezdett. A vakító fényben úgy láttam, a tetőn kinézett valaki egy pillanatra, valamit mondott, azután felbőgött a motor, és eltűntek a kőkockás utcában... Apám megfeszülő testét ma is érzem – mintha tegnap történt volna találkozásunk a halállal.

Fekete István levele. „Őn összetteszem a kezem, mert nem tudok már írni, csak az egész Magyarorszáért imádkozni. Imádkozni!”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

PETRÓCZI ÉVA

Ötvenhatos ikerdalok

Az ittmaradók páskája

Tíz vérbe-reménybe-várakozásba pácolt hosszú napon át ette-ette a ház nagyanyám kovásztalan kenyereit. (Élesztőért túl nagy ár a halál: lóttek a sarkon, a boltnál!) Egyszóval: kicsi gázsütőnk, ama „rerni”, a csúnya nevű, laposka lepénnyel csitította az éhünk. És nem gondolt nagymama arra, hogy Exodusunk idején az ittmaradók páskáját gyúrta harapásnyi hazává, fájdalom-bogos ujjaiival.

Pécs, 1956 – Budapest, 2006

Az arany hattyú...

– segélycsomag-émlék 1956-ból –

Az arany hattyú meg se rebbent, csak úszott, úszott rendületlen (úszása maga a remény!) fényes-zöld, szépen ívelt címke-tavának hűs vizén, Rákóczi úti tankok érdes robajában.

Én meg? Egérfogakkal rágtam, rágtam legelső, amerikás-édes, szárított, préselt vigasz-fügém.

Pécs, 1956 – Budapest, 2006

A kommunizmus kegyetlenségére emlékeztető táblát avattak Kolozsvárott

▶ **A Szovjet Elhurcolások Emlékbizottságának kezdeményezésére emléktáblát avattak október 14-én, kedden a Házsongárdi temető evangélikus-lutheránus részében levő gondnoki épület falán, amely az 1944 októberében elhurcolt ötezer – magyar és német hangzású nevet viselő – férfinak állít emléket. A történelmi egyházak képviselőinek áldása után Adorjáni Dezső Zoltán evangélikus-lutheránus püspök és Benkő Levente történész, újságíró leleplezte a Gergely Zoltán szobrászművész tervezte emléktáblát. Horváth Anna, Kolozsvár alpolgármestere előbb Kelemen Hunornak, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnökének üzenetét tolmácsolta, majd a saját gondolatait osztotta meg a jelenlévőkkel. A koszorúzás után a Reményik Sándor Galériában megnyitották Simionné Hegyi Margit Évszakok című kiállítását, majd az evangélikus templomban ökumenikus zenés áhítatot tartottak, amelyek során az egyházi méltóságok Isten szavának követésére és az emlékezés fontosságára hívták fel a hallgatóság figyelmét.**

A Házsongárdi temető evangélikus-lutheránus sírkertjében elhelyezett, a Kolozsvárról elhurcolt ötezer civil emléket három (magyar, román és német) nyelven hirdető tábla előtt Adorjáni Dezső Zoltán evangélikus püspök a múlt értékeinek fontosságát hangsúlyozta.

„Hogyan építhet jövőt egy fogságban levő, kisémmizett, halálra ítélt közösség, nemzet? Úgy, ha hittel fölfelé néz, s a múltban elsajátított értékeket, emlékeket a jelen és a jövő építőköveiként használja. A múltból erőt merítve továbbadja gyermekeinek, unokáinak azokat az értékeket, amelyeket őseitől

Az erdélyi történelmi egyházak képviselőinek áldása után Benkő Levente először a „málenkij robot” két kolozsvári túlélőjét, *Bitay Lászlót* és *Mile Józsefet* köszöntötte. Beszédében azt hangsúlyozta: hetven esztendeje a zsidók deportálása és Kolozsvár bombázása után a harmadik szörnyű csapás érte a kincses várost.

„1944 őszén éppen ezekben a napokban fogdosták össze és hurcolták el szovjet katonák azt a közel ötezer férfit, akik közül minden harmadik odaveszett a hatalmas vörös birodalom kényszermunkatáboraiában. Elérke-

örökölt. Istennek még a fogságban is terve van, az élet folytatódik, van jövő, mert a jövőt Isten adja” – mondta Adorjáni Dezső Zoltán, majd bátor tettek, határozott, tudatos, felelősségteljes cselekvésnek nevezte az emléktábla elhelyezését. „Legyen ez a hely az emlékezés helye, ahova mindig elhozhatjuk gyászunkat, szenvedésünket, fájó emlékeinket. Tartsa ébren bennünk ez az emléktábla a lelkiismeretet és a tudatot, amely őszinte önvizsgálatra és megtérésre indít” – összegzett a püspök, majd *Benkő Levente* történészrel együtt leleplezte az emléktáblát.

zettek láttuk az időt, hogy helyére kerüljön az emlékezés-emlékeztetés köve. Szándékunkban áll létrehozni azt a kegyhelyet, ahol az 1944 októberében Kolozsvárról elhurcolt ötezer férfi emléke előtt fejet hajthatunk. Első lépésként háromnyelvű emléktáblát helyezünk el, és Isten segítségével jövőre ugyanitt emlékművet állítunk” – tette hozzá a történész.

Kelemen Hunor üzenetét *Horváth Anna* alpolgármester olvasta fel. Az RMDSZ elnöke kifejtette: hatalmas felelősséggel kell ezt az emlékeztetőt őrizni. A sokszorosan meghurcolt,

talpra álló közösségeket megilleti a sokszoros tisztelet. Mint fogalmazott, ezek a közösségek jogokat és nem kiáltásokat követelnek, amelyek az elszennvedett veszteségek után kijárnak nekik.

„A tizenhétdezer deportált zsidótól, az ötezer magyar és német elhurcolt férfitől a konok kitartást, az elszántságot, az élet mindenekfölöttiségét és a hitet kell megtanulnunk. De ha békességben és egymást szeretve, a jövőt tisztelve élünk, akkor az emberáldozat nem volt hiábavaló, az óriási veszteség erővé változik. Hiszek abban, hogy képesek vagyunk fölemelkedni a tragédiákon” – tolmácsolta a szövetségi elnök szavait Kolozsvár alpolgármestere.

„Pár nappal ezelőtt valakik Kolozsvár felszabadulását ünnepelték. A mi közösségünk az áldozatok előtt hajt fejet. A mi nemzedékünk kihívása: okulni közös történelmünk alakulásából” – hangsúlyozta Horváth Anna, majd köszönetet mondott Benkő Levente történésznek és az evangélikus-lutheránus egyháznak, hogy a nyilvánosság elé hozta a „málenkij robot” kolozsvári áldozatainak történetét.

„Az emléktábla megkoszorúzása után a Reményik Sándor Galériában Simionné Hegyi Margit kiállításának megnyitójára került sor, majd a résztvevők ökumenikus zenés áhítaton vettek részt az evangélikus templomban, ahol a négy történelmi magyar egyház képviselője hirdette az Istenbe vetett hit, az emlékezés fontosságát. Közreműködött a Protestáns Teológiai Intézet vegyes kara, vezényelt *Benkő Tímea* egyetemi oktató.

A zenés áhítat elején Adorjáni Dezső Zoltán evangélikus püspök a 16. zsolnárból idézett, mert hetven évvel ezelőtt, 1944. október 8-án ez íge alapján hirdette utoljára Isten szavát ezen a szöszéken *Járosi Andor*; a gyülekezet akkori lelkésze, akit pár nap múlva szovjet munkatáborba hurcoltak, ahol nem sokára elhunyt.

Az 1944 októberében szovjet fogságba elhurcolt kolozsvári férfiak emlékére kezdeményezett rendezvénysorozat tudományos konferenciával folytatódott. A tanácskozás október 16. és 19. között zajlott a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) kolozsvári Természettudományi és Művészeti Kar jogtudományi és európai tanulmányok szakának, Szerencs Város Német Nemzetiségi Önkormányzatának, valamint a Gulágkutatók Nemzetközi Társaságának szervezésében.

■ NAGY-HINTÓS DIANA
Forrás: Szabadság (kolozsvári napilap)

REFORMÁCIÓ ÜNNEPE – MT 21,33–46

Nem történelmi lecke

Sok gondjuk van az írásmagyarázóknak ezzel a példázattal, de gondot jelenthet az igehirdetőknek és az igehallgatóknak is. Az írásmagyarázó gondja az, hogy – eltérően sok más jézusi példázattól – ennek nemcsak egy „csattanója” van, hanem több eleme is konkrét utalásokat sejtet, szinte allegorizál. De hogy mi minek, kinek felel meg benne, az már nem is olyan egyszerű kérdés.

Az igehirdetők és igehallgatók kísértése pedig az, hogy a gonosz szőlőművesekről szóló példázatot a kétezer, illetve – a reformáció ünnepén – az ötszáz évvel előtti eseményeket értelmező történetnek tekintsek. Így azonban csak történelmi lecke, de nem minket kereső, élő üzenet lesz. Pedig az! Isten nemcsak egykor, de ma is elveheti a hütlent és gonosz szolgálótól „az országot”.

A szőlőskert jól ismert bibliai kép volt Izraelben. Jézus korában már évszázadok óta ismerték a dalt Isten szőlőskertjéről: „Dalt éneklek kedvesemről, szerelmesem szőlőjéről. Szőlője volt kedvesemnek kövér hegyoldalon. Fölásta és megtisztította a kövektől, beültette nemes vesszővel. Középre tornyot emelt, sajtót is vágatott benne. Várta, hogy jó szőlőt teremjen, de az vadszőlőt termett!” (Ézs 5,1–2) S tudták azt is, milyen fenyegető proféciával zárul a szőlőjében csalódott gazda éneke.

Ma azonban nem a szőlő, hanem a gonosz szőlőművesek feletti ítélet szava szól. De vigyázzunk, ma nem az egykori Izrael és nem is a középkori egyház vezetői kerülnek az ige „célkeresztjébe”, hanem azok, akiknek ma kell az Úr szőlőjében munkálkodniuk, és akiknek ma kellene a gyümölcsstermés idején beszolgáltatniuk a termést a gazdának. Mivel tény, hogy a reformáció idején bő termést hozott az Úr megtisztított és jól megmunkált szőlőskertje, nekünk – akik oly büszkén valljuk magunkat a reformáció örököseinek – ma arról kell számot adnunk, hogyan végezzük munkánkat a ránk bízott „kertben”, Jézus Krisztus egyházában, gyülekezetünkben.

Az ifjabb *Lucas Cranach*nak van egy festménye a wittenbergi városi templomban. A kép címének – *Der Weinberg des Herrn* – megfelelően az

Úr szőlőskertjét ábrázolja. A domboldalon elterülő szőlőskert két erősen különböző területre oszlik. Természetesen érthető, hogy az akkori körülmények között úgy húzta meg a festő a választóvonalat, hogy a régi, a középkori egyház, a Szentírásal nem egyező teológia tétlenkedő képviselőinek oldalán láthatóan elhanyagolt, terméketlen, gázos terület.

A másik oldalon azonban virul a szőlő. És a szőlőskert bő termést érlelő részében *Luther*, *Melanchthon* és más reformátorok szorgoskodnak. Szorgalmuk és munkájuk eredménye is látható. Van, aki kapál, van, aki a hajtásokat gondozza, megint más vizet hord, de mindnyájan örömmel munkálkodnak az Úr szőlőjében. S látható, hogy munkájuk, fáradozásuk nem hiábavaló az Úrban (1Kor 15,58).

Most már magunkra nézve tegyük fel a kérdést: ki végzi jól a rábízott munkát, ki állt helyt a szolgálatban, amelyet a gazda rábízott? Igénk és a reformátoratyák tanúságtétele egybehangzó válaszokat ad erre a kérdésünkre.

Csak az töltheti be tanítványi szolgálatát, aki felismerte és elismeri Isten feltétlen és teljes uralmát. Ővé a teljhatalom. Szőlőskertjének, az egyháznak – de az egész teremtett világnak is – ő a teljes jogú Ura és Gazdája. Uralmát másnak nem engedi át, és nem hagyja büntetés és ítélet nélkül, ha visszaélnék türelmével, jóságával.

Szívesen utalok itt is az angol metodista Luther-kutató, *Philip S. Watson* művére, aki a reformáció és Luther teológiájának, tanúságtételének nagyszerű összefoglalását adja már könyve címével is: *Let God be God* – Hadd legyen Isten Isten! Isten istenségét hirdeti Luther már azzal is, hogy a *Kis káté* minden evangélikus számára nélkülözhetetlen „tananyagát” az első parancsolattal kezdi: „Ne legyen más Istened!” Ahogy Jézus Urunk példázata is hirdeti: lehet esztelen kísérleteket tenni az Úr, a Gazda megrövidítésére; lehet próbálkozni a „hatalomátvitellel”, még azzal is, hogy gyilkos indulattal a neki legdrágábbtól is megfosztják – de végül minden a helyére kerül: ő az Isten, az Úr, s ezt minden szem látni fogja.

A jézusi példázat helyreigazítja a régi rabbinista mondást is, amely sze-

AZ ÜNNEP IGÉJE

rint „Ha a kő az edényre, jaj az edénynek; ha az edény a kőre, jaj az edénynek! Így jár mindenki, aki szembeszáll Izráellel!” Mert a tanulás más: Így jár mindenki, aki szembeáll *Istennek a Jézus Krisztusban kinyilatkoztatott akaratával!*

A példázat szerint Isten *munkálkodó, dolgozó* Isten. A példázat nem ott kezdődik, hogy egyszer csak ott van magától a szőlőskert. A Gazda maga plántálja, ülteti, fáradozik érte, s gondoskodik róla, amikor a munkásokra bízta.

Isten munkálkodó Isten. Ő van mindenütt munkában, hirdette a reformáció, ahol az evangéliumot hirdetik, és a szentségeket Jézus Krisztus rendelése szerint szolgáltatják ki. Gondviselő jóságával pedig az egész teremtett világot hordozza. Luther a rá oly jellemző fordulattal egyszer azt mondja, hogy a mi Istenünk nem hortyogó öregúr, aki egy sarokba behúzódva (ahogy a régiek elképzelték) tétlenül tölti venségének idejét. A mi Istenünk aktív, munkálkodó, szeretetben tevékeny Úr. És ő, aki szüntelenül munkálkodik (Jn 5,17), nem tűri, hogy népe tétlenkedjék.

Isten rajtunk, a reformáció mai népén kéri számon szőlőjének állapotát. És kinek-kinek – képletesen szólva – ő maga adja kezébe a kapát, a metszőollót, a vízfordó dézsát vagy éppen a permetezőkészüléket. És minket is úgy akar látni, ahogy az említett képen az ifjabb Cranach mester ábrázolta a reformáció vezetőit. Hogy így dolgozzunk, így munkálkodjunk, és töltsük be hivatásunkat Isten nevének dicsőségére és felebarátaink javára.

■ ITTÉZÉS JÁNOS

Imádkozzunk! Dicsérjük szent nevedet, irgalmas Istenünk, hogy rossz útra tévedt, engedetlen népedet nem hagyod magára, hanem követeid tanúságtételével figyelmezteted, inted, megtérésre hívod. Könyörgünk, tedd számunkra is életújító hatalommá szent igédet, hogy hitünkben megújulva egészen a tied lehessünk, és a hozzá való hűségben mindvégig meg is állhassunk a mi Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus által. Ámen.

HETI ÚTRAVALÓ

„Gyógyíts meg, Uram, akkor meggyógyulok, szabadíts meg, akkor megszabadulok.” (Jer 17,14)

Szentháromság ünnepe után a 19. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi Isten és az ember földi tetteiről szólnak.

Jézus mondja: „Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom.” (Jn 5,17) Mi is járjunk elhívásunkhoz méltóan – a munkában. Bibliavasárnap Pál így tekint missziói munkájára: „Nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az, minden hívőnek üdvösségére!” (Róm 1,16; LK) „Jó az Úr, örökké tart az ő kegyelme és hűsége nemzedékről nemzedékre.” (Zsolt 100,5; LK) Ő a mi gyógyítónk. Jézus látta a bénát leleményes szeretettel elé vivők hitét. „...így szólt a bénához: Fiam, megbocsáttattak a te bűneid. (...) Neked mondom, kelj fel, vedd az ágyadat, és menj haza!” (Mk 2,5,11) Csak az Emberfiának van hatalma a bűnöket megbocsátani, ezért így int Pál: „...legyetek egymáshoz jóságosak, irgalmasak, bocsátsatok meg egymásnak, ahogyan Isten is megbocsátott nektek Krisztusban.” (Ef 4,32) A vak Bartimeustól ezt kérdezte az Úr: „Mit akarsz, mit tegyek veled? A vak ezt mondta: Mester, hogy újra lássak. Jézus pedig így szólt hozzá: Menj el, a te hited megtartott téged.” (Mk 10,51–52) A leprás ezt kérte tőle: „Uram, ha akarod, megtisztíthatasz engem. Jézus kinyújtva a kezét, megérintette őt, és így szólt: Akarom, tisztulj meg!” (Lk 5,12–13) A bölcs Prédikátor szerint az ember minden munkája igen nagy hiábavalóság, mert végül: „A por visszatér a földre, olyan lesz, mint volt, a lélek pedig visszatér Istenhez, aki adta.” (Préd 12,7) Jézus a saját munkájába állította be övét: „A tanítványok pedig elindultak, és hirdették az embereknek, hogy térjenek meg... sok beteget megkentek olajjal, és meggyógyították őket.” (Mk 6,12–13) Négy százkilencvenhét éve ismerhetjük a reformáció tanítását: Solus Christus! Egyedül Krisztus érdeméért, ingyen kegyelemből, hit által igazulunk meg Isten előtt. „Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (Zsid 13,8; LK) „Mert más alapot senki sem vethet a megelövön kívül, aki Jézus Krisztus.” (1Kor 3,11) „A fundamentum maradjon megingathatatlan! Hogy a hit engesztel ki Istentől, és igazít meg, minden emberi cselekedet vagy érdem nélkül. Isten áldott igéje felséges drága kincs; aki ezt hallgatja és hiszi, az ezzel megigazul” – vallja dr. Luther Pállal együtt. „Hiszen azt tartjuk, hogy hit által igazul meg az ember, a törvény cselekvésétől függetlenül. (...) Isten ingyen igazít meg az ő kegyelméből a Krisztus Jézusban lett váltság által.” (Róm 3,28.24) Az Úr Jézus nyolcszoros üdvígérete után a kilencedik mindenkor tanítványainak szól: „Boldogok vagytok, ha énmiattam gyaláznak és üldöznek titeket... Örüljétek és ujjongjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben...” (Mt 5,11–12) Lisztrában egy születésétől fogva sánta ember „hallgatta Pál beszédét, aki rátekintett, és látta, hogy van hite ahhoz, hogy meggyógyuljon.” S azt az evangéliumot hirdette az őt istenítő sokaságnak: „...ezekből a hiábavaló dolgokból térjétek meg az élő Istenhez...” (ApCsel 14,9.15) Te is kérd: „Te örök evangéliom, / Te légy vezérem utamon!” (EÉ 287,4)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

A múlt terhe – a jelen felelőssége

Emlékezőkultúra és hitoktatás

A magyar tudomány ünnepe alkalmából az Evangélikus Hittudományi Egyetem Őszövetségi Tanszéke november 6-án konferenciát rendez az egyetem dísztermében (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.). A rendezvény ideje alatt megtekinthető lesz a *Zsidó iskolások Budán és Óbudán 1920–1949* című vándorkiállítás.

A részvételi szándékot az ebédigény megjelölésével november 3-ig kérjük jelezni a teologia@lutheran.hu e-mail címen vagy az 1/469-1050-es telefonszámon.

Konferenciaprogram

- 9.30: Rektori köszöntés – dr. Szabó Lajos egyetemi tanár
- 9.40: „Amikor a gyerekek kérdez tőled” – Úton a témához őszövetségi/biblikus perspektívából – dr. Hausmann Jutta egyetemi tanár
- 10.00: A múltfeldolgozás szociálpszichológiája: felelősségvállalás és megbékélés?! – dr. Kovács Mónika egyetemi docens
- 10.20–10.40: Vita
- 11.20–11.40: Keresztény teológia és tanítás – Megfontolások zsidó perspektívából – dr. Gábor György egyetemi tanár
- 12.00–12.20: Zsidó iskolások – Egy vándorkiállítás pedagógiai tanulságai – dr. Gombocz Eszter főiskolai tanár
- 12.20–12.40: A holokauszt és a hozzá vezető út – Kihívás a mai evangélikus hitoktatás számára – dr. Csepregi András iskolalelkész
- 12.40–13.10: Vita

Vándorkiállítás: Zsidó iskolások Budán és Óbudán 1920–1949

A konferencia napján a *Zsidó iskolások Budán és Óbudán 1920–1949* című vándorkiállítás tekinthető meg az egyetemen. A tárlat az egykori iskolás gyerekek személyes történeteinek keresztül mutatja be a holokauszt előtti budai és óbudai zsidóság többségi társadalommal való békés együttélésének fokozatos megszűnését.

A tárlat öt könnyen fölállítható tablóból áll, melyek oktatási célra is használhatók történelem-, magyar-, osztályfőnöki, illetve egyéb, akár fakultációs, felső tagozatos és gimnáziumi órákon. A tanároknak segédanyagként szolgál a *Megkésétt iskolai találkozó* című CD-ROM, amely egy óbudai izraelita iskola történetét dolgozza fel. (Gombocz Eszter: *Megkésétt iskolai találkozó / Späties Klassentreffen. Az Óbudai Izraelita Elemi Iskola története 1920-tól 1944-ig*. Holokauszt Közalapítvány, Goethe Intézet, 2010.) A kiállításához feladatgyűjtemény is készül (a 14 és 18 év közötti korosztály számára), amely az órai munkát segíti majd az interaktív módszerek alkalmazásával.

CEGLÉDI TEMPLOMBELSO – BALGA GÁBOR FELVÉTELE

SEMPER REFORMANDA

„Valóban szánalmasan áll még az az ember az igazsággal, aki a többieket szüntelenül összehasonlítja magával, s ha rosszabbnak találja őket, nem akar velük közösséget vállalni, hanem menekülésre és magányra gondol, holott éppen velük kellene maradnia, hogy mint szószólójuk és példaadójuk szol-

gálatukra legyen: mert ez azt jelenti, hogy elássa az Úrtól kapott talentumot, és megvonja felebarátaitól azt, amivel tartozik nekik (Mt 18,28; 25,18). Ha tehát Krisztus rózsája vagy lilioma akar lenni, úgy tudnod kell, hogy tövises között vezet az utad (Énekek 2,2). De nagyon vigyázz, nehogy tövissé válj magad is türelmetlenség által, elharmarkodott ítélet által vagy rejtett gögödben. A zoltár így szól: »Krisztus országa ott van az ő ellenségei között.« (Zsolt 110,2) Míért álmodol tehát arról, hogy csupa barát között telik életed? – Vessd magad inkább a mi Urunknak, Jézusnak lábaihoz, akkor

elnyered mindazt, aminek híjával voltál: ő majd mindenre megtanít téged; csak gondold rá, mit tett ő érted és mindnyájunkért! Akkor majd megtudod, mit kell tenned a többiekért. Mert ha csak jók között akart volna élni, és ha csak a barátaiért akart volna meghalni – kiért, azt kérdezem, kiért halt volna meg akkor, és kivel lehetett volna akkor együtt élnie? Cselekedj hát ezek szerint, kedves testvérem, s imádkozzál értem. Az Úr legyen veled!”

► Luther levele *Georg Spenleinnek*, 1514. április 8. (Csepregi Zoltán, *Hamvas Béla, Virág Jenő fordítása*)

PALACKPOSTA

Október, a sorsfordító hónap...

Két fiatal ember sorsa dőlt el októberben, akik egészen hasonló adottságokkal indultak.

Mindketten Nyugat-Európában születtek. Mindketten óriási karrier előtt álltak már egészen fiatalon. Tanult, képzett, felkészült srácok voltak. Irigyleték is őket sokan: tehetségükért, karrierjükért, hírnevükért. Egyikük Forma-1-es pilótaként, másikuk egyetemi tanárként dolgozott. Épp e hónap volt az, amikor mindkettőjük élete végveszélybe került. És sorsuk ezen a ponton gyökeresen elvált.

A pilóta...

...versenyzői ülést kapott a száguldó cirkusz egyik csapatánál. S ő meg is hálálta a bizalmat: sikerült pontokat szereznie. Futamról futamra koncentráltan készült, motiváltan edzett és versenyzett, s mindig a tisztas helytállást messze túlszárnyaló reményekkel állt fel a rajtrácsra. Így történt ez október 5-én is. A 22 versenyző közül a 18. helyről indulhatott. S róta a köröket az egyre erősödő esőben. A rossz látási viszonyok miatt a futamon kicsúszások is történtek. Őelőtte is a gumifalnak ütközött egy autó. S ugyanabban a kanyarban az ő autója is felúszott a vízre, és irányíthatatlanná vált.

Egy, kettő, hár... Csupán ennyi idő telhetett el a felúszás pillanata és a végzetes ütközés között. Alig három másodperc – és egy ígéretes versenyzői karrier a végéhez ért, a pilóta azóta élet-halál között lebeg. A szó fennakadt, a lehetetlenségben bennszorult: „Uram, Atyám!” – kiáltottak fel a csapattal és a családtagokkal együtt a nézők milliói.

Talán későn... Vajon nem kellett volna korábban e szavakkal megszólalni? Időben fohászolni? Idejében egymást Isten irgalmára bízni?

A professzor...

...október legvégén írta ki magából lüktető indulatokkal, feltüzelt lélekkel észrevételeit, és tette nyilvánossá mindenki számára felismeréseit.

A várva várt hatás nem is maradt el. Ám a számos egyetértő hang mellett azonnal megérkezett a rettenetes gépezet fenyegetése és a parancs is: vonja vissza! Nemsokára következett a megbélyegzés, a lejáratás, sőt már nemcsak az egyházi, de az általi halálos ítélet is.

Milyen kis semmiséggé, sőt valóban a semmiért is halálra ítélték bárkit abban az időben – és végre is hajtották az ítéletet.

Hogyan is történhetett meg az, hogy aki ellen a világ leghatalmasabb urai hajtóvadászatot hirdettek, az azután családot alapíthatott, hite és tudása szerint tovább munkálkodhatott, és csak időskorában hunyta le szemét?

Az egyik fiatal ember a legmodernebb technika támogatása és védelme ellenére három másodperc alatt elveszik, míg a másik a befolyásos irigyek és bosszúra éhes ellenségek gyűrűjéből is kimenekülhet... Vajon mi állhat a szörnyű tragédia és ez utóbbi, érthetetlen megmenekülés mögött?

Tudom, lehet okos észérveket ujjbegyre szedni – ám úgy vélem, a valódi válasz gyökere sokkal mélyebbre nyúlik. Meg vagyok róla győződve, hogy Luther azért maradt életben, mert sokan imádkoztak érte! S attól tartok, nagy száguldozásunk közben manapság mi olyan keveset imádkozunk egymásért!

Én tudom, hogy én csak azért élhetek mindmáig, mert voltak, akik imádkoztak értem – nem hiába. S meglehet, te is azért olvashatod e sorokat, mert volt, aki érted is imádkozott. S könnyen meglehet, vannak, akiknek a sorsa, életútja rajtad is áll... Imádkozz értük! Mert érdemes...

„Zörgessetek, és megnyitattik nektek!” – így biztat feltámadott Krisztusunk október végén is.

■ SZIGETHY SZILÁRD

Névjegy: Szigethy Szilárd

2001 óta vagyok lelkész. Két tatabányai segédlelkésszi esztendő után Tabon végeztem a szörványlelkésszi feladatokat tizenegy évig. Két hónapja költöztem családommal Orosházára iskolalelkésznek. Feleségem történelem- és hittanár. Peti fiunk tizenhárom, Matyi kilencéves. Szeretetteljes fogadtatásban van részünk: sok-sok teendő várt és vár ránk a hétszáz fiatal között.

OSZTOZÓ

Építs(d) te is (a) gyülekezetet!

Áll a templom – talán ráférne egy kis tatarozás, de áll. Hétről hétre hívek töltik meg – talán kevesebben, mint ahányan elférnének benne, de nem is kong az ürességtől. A szószékről Isten ígését hirdetik – talán nem mindenki érti mindig pontosan-teljesen, a prédikáción keresztül mit is akar éppen mondani neki a Mindenható, de elhangozni akkor is elhangzik az üzenet. Van nyugdíjaskör, bibliaóra és ifjúsági kör – talán nem annyira aktívak ezek a közösségek, mint lehetnének, de legalább időről időre összegyűlnek. Működik a gyülekezet – talán nem úgy, mint ahogyan a nagykönyvben meg van írva, de működik.

Kritizálni könnyű – de te vajon hogyan kezdenél hozzá egy gyülekezet felépítéséhez, és miként boldogulnál a feladattal? Tedd próbára magad – ha nem akarsz azonnal „élesben”, akkor legalább a *Magvető* játéktáblája mellett!

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Ahogy a stratégiai játék leírásában olvasható: „Egy képzeletbeli tartományban megváltásra várnak a földdek. Erre a gazzal, tövissel, sziklával és útszéllel teli vidékre kell a játékosoknak, misszionáriusoknak kimenüük szolgálni: előbb plántálni, majd felépíteni a saját gyülekezetüket. A misszionáriusoknak saját karakterük van, egyikük számára az imádság a legfontosabb, másikuk számára az igeolvasás, a harmadiknak áldott minden cselekedete.

A gyülekezetépítés különböző szolgálatait (imaszolgálat, bibliakör, diakóniai szolgálat) beindításával lehetséges. Ám a földek megváltása, a gyülekezet felépítése emberi erőből nem lehetséges, ezért a misszionáriusok minden cselekedetét áldás kell, hogy kísérje...”

■ JUDIT

Miklya Luzsányi Mónika: *Magvető – Gyülekezetépítő stratégiai játék. Parakletos Könyvesház. Ára 8900 forint.*

Gyümölcsöző gyümi?

Új korszak kezdődött egyházunk gyermek- és ifjúsági munkájában

► Ha valamelyikőtök mostanában a www.gyio.hu oldalra kattintott, azal az információval találkozott, hogy egyházunk országos irodájának gyermek- és ifjúsági osztálya (GYIO) a továbbiakban a gyülekezeti és missziói osztály (gyümi) részeként működik. Az augusztus 1-jén érvénybe lépett változásról, az új szervezeti egység működéséről, azon belül is kiemelten az ifjúsági munkát érintő kérdésekről Németh Zoltán osztályvezetővel beszélgettünk.

Németh Zoltán az idej Szelelőrsza találkozóán

– Július végén az Evangélikus.hu oldalon adott interjúban úgy fogalmaztál: azáltal, hogy a GYIO beolvad a gyümi, a gyermek- és ifjúsági munka „presztízse országos egyházi értelemben emelkedni fog”. Elsőre nekem is nagyon szimpatikusnak tűnt ez az átalakítás, mert azáltal, hogy a gyülekezetek egészére koncentráltok, a gyermekek, a fiatalok közötti szolgálat kevésbé elszigetelt feladatként, inkább még hangsúlyosabban a jövő zálogaként jelenik meg. A második gondolatom ugyanakkor az volt, hogy ha a nagy egész részeként kezeljük ezt a területet, akkor az azt is jelentheti, hogy kevésbé van szem előtt, adott esetben könnyebben meg is tud bújni az egyéb feladatok között – és mint ha ebben az új felállásban kevesebb ember látná el a gyermek- és ifjúsági munkával kapcsolatos tennivalókat, mint korábban...

– Az, hogy kevesebb ember felel ezért a területért, inkább csak látszólagos, mert eddig is igazából ketten vagy esetleg hárman – de akkor a harmadik ember jellemzően félállásban – látták el ezeket a feladatokat.

A jelenlegi felállásban Koltainé Somogyi Lilla személyében egy főállású gyermek- és ifjúsági referens dolgozik az osztályon. Az ő munkáját segíti – fél-fél állásban – Galambos Ádám mint gyülekezeti és gyermekreferens és Mesterházy Balázs mint gyülekezeti és ifjúsági referens.

Az osztály hét munkatársa közül háromnak elsőrendű és legmeghatározóbb feladata ennek a területnek a lefedése, de ha van egy adott feladat, akkor a többiek is bevetethők, ők is arra koncentrálnak, és az osztály tevékenységének súlypontja az idő alatt ide helyeződik. Aztán ha más jellegű munka van, akkor az kerül előtérbe, és esetleg a gyermek- és ifjúsági munkáért felelős munkatársak is annak a végrehajtásában segítenek.

– Szabad kezet kaptál a munkaközösség kialakításában. A GYIO korábbi munkatársai közül senki nem jöhetett számításba? Már csak a folytonosság biztosítása végett is.

– Az osztály indulásakor kész helyzet fogadott: egyvalaki marad, mindenki más megy. Bartos Mónika és Csizmadia Nóra már korábban jelezték, hogy szeptembertől más

irányt vesz az életük. Ők mindenképpen búcsút mondtak volna a GYIO-nak akkor is, ha megmarad az osztály. Horváthné Csozászky Márta az első napokat még közöttünk töltötte, és a jelenléte számomra nagyon megnyugtató volt, pontosan a folytonosság miatt, ő azonban egyéb magánéleti okok miatt végül ugyancsak a távozás mellett döntött.

A sajátos munkavégzési stílusú Huszák Zsolt (Maci) tevékenységi köre – ifjúsági rendezvények zenei biztosítása, hangosítása, zenekarok működésének segítése – annyira gyakorlatias, és annyira a „terepen” történik, hogy a munka jellegéből adódóan nagyon nehezen illeszthető be az országos iroda működési struktúrájába. Ezért Krámer György országos irodavezető úgy döntött, hogy őt megbízási szerződéssel foglalkoztatja. Ennek kidolgozása, megkötése folyamatban van.

– Korábban már megnevezted, hogy kik felelnek elsősorban az ifjúsági munkáért. De miért pont ők? Miért jelenthet garanciát a személyük?

– Az új csapat összeállításában – és ezt most senki ne tekintse közhelynek – Isten keze van. Tulajdonképpen senki nem az közülük, akikre én eredetileg gondoltam, mégis minden posztot megfelelő ember tölt be.

Lilla ajánlólevele a meviszes (Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség – a szerk.) múltja volt. Örültem, hogy van gyakorlata, rálátása, tapasztalata – de a hozzáállása legalább ilyen fontos volt. Ha valakinek az elkötelezettségét, a motivációját akarjuk mérni, nézzük meg, miben vesz részt a szabad idejében. A mozgásérültek táboroztatása és a velük való passziózás, azt gondolom, egyházunkban az egyik legjobb ajánlólevél...

A félállásban harkai gyülekezeti lelkésszi szolgálatot végző Balázs többszörösen is érintett az ifjúsági munkában. Szelelőrsza-atyaként, korábbi soproni líceumi iskolalelkészként, ifjúsági bizottsági tagként a megszólítandó korosztály jó ismerője, aki a célcsoporthoz vezető utakat is jól ismeri. Ádám is több területen bizonyította már szencziációs szervező- és kommunikációs képességeit.

– Azokra az emberekre, akik a korábbi GYIO „holdudvaraként” – mondjuk, a táboroknál a szervezők mellett – vállukon vitték a feladatokat, ugyanígy számítotok?

– Abszolút! A legértékesebb kincset a meglévő önkéntesek jelentik, elsőrendű feladat megtartani őket és a lelkesedésüket.

Emellett más szervezetekkel – például a már említett Meviszel, az Ökumenikus Ifjúsági Irodával vagy épp a KÖSZI-vel (Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért – a szerk.) – is fenn kívánjuk tartani a kapcsolatot, és párbeszédre törekszünk velük.

– A már említett interjúban arról is beszéltél, hogy elsősorban a lelkészeket keresztül tervezitek a kapcsolattartást a gyülekezetekkel. Az ifjúsági körök vezetőit, mindazokat, akikből ifjúsági munkások lehetnek, hogyan akarjátok megszólítani, bevonni a munkába? Tervezték például a presbiterképzéshez hasonlóan ifjúsági vezetőképzést nektek? Tudom, hogy egyházmegyei szinten van erre példa, de országosan elképzelhető ilyesmi?

– Még nem látjuk, hogy mi működik, és mi nem. Képezhetünk vezetőket – de vannak-e működő közösségek, ifjúsági csoportok, amelyeket ők vezethetnek? Vagy eleve azzal a missziós igénnyel lépünk fel, hogy ifjúsági vezetőket képzünk, akik aztán maguk köré gyűjtik az embereket, és életre hívják a közösséget?

Hasonló kérdéseket kell végiggondolnunk a táborok szervezésével kapcsolatban is. Nekünk kell előlődvé tennünk a fiatalokat, vagy felülük jön az igény, amely aztán kijelöli számunkra a feladatot? A válaszok még csak most körvonalazódnak előttünk.

– Egyházunk fiataloknak szánt legnagyobb programja a Szelelőrsza. A szük két év múlva esedékes 11. országos evangélikus ifjúsági találkozóról még korai lenne beszélgetnünk. A Fraternet egyházi levelezőlistára küldött, az osztály működésének első heteit összefoglaló beszámolóban azonban említettél egy másik szelelőrsza-klubot. Mit lehet erről tudni?

– Az országos iroda – Üllői út 24. szám alatti – épületének közeljövőben történő felújítása, átalakítása adhat lehetőséget arra, hogy ezt a régi, stratégiaiilag is fontos álmot megvalósítsuk. Olyan klubjellegű, klubhangulatú teret szeretnénk létrehozni, amely elsősorban az ifjúsági keretben könnyűzene köré szerveződné, színpaddal, koncertlehetőséggel, sőt stúdióval. Jelenleg azon fáradozunk – és ezzel kapcsolatban egy indítvány előterjesztésére készülünk –, hogy az országos presbiterium határozatban mondja ki: a Szelelőrsza-klubra a stúdióval együtt szükség van.

– Ha már egyházunk legmagasabb szintű döntéshozó testületét, testületeit említed: az ifjúsági bizottság részéről foglalmaztad meg elvárásokat az új osztály számára?

– Számomra fontos, hogy ne legyenek elvárásaink sem az ifjúsági bizottsággal, sem más bizottságokkal kapcsolatban, és ugyanígy mi sem elvárások mentén akarunk dolgozni. Sokkal inkább az álmaink, a lelkesezésünk, az elkötelezettségünk szerint kívánunk tevékenykedni, és azokat összhangba hozni a másokban, más grémiumokban megfogalmazódó álmokkal és elképzelésekkel. Reméljük, olyan lehetőségeket tudunk majd felkínálni, amelyek működőképesek lesznek.

■ V. J.

A Reményik-reneszánsz újabb állomása

Váradi Péter Pál és Löwey Lilla irodalmi fotóalbuma

► A Partiumból, illetve Erdélyből elszármazott, számos díjjal kitüntetett házaspár és egyben szerzőpáros, Váradi Péter Pál és Löwey Lilla már közel negyven kötetet megért, honismereti képeskönyvekre és irodalmi fotóalbumokra felosztható *Erdély* sorozatával nagyon sokat tesz azért, hogy a szétszakítottág sebei mindkét oldalon gyógyuljanak. S azért is, hogy az erdélyi tájak, történelmi emlékek s a „Tündérvölgy” legrangosabb írói ne távoli egzotikumként, ne zárványjelenségekként éljenek bennünk, hanem mindennapjaink szerves részeként. Jóformán úgy, mintha az a nagyon sok fájdalom, magán- és nemzeti méreteken is felmérhetetlen veszteséget hozó békediktátum meg sem történt volna.

Váradi Péter Pál és Löwey Lilla legújabb gyógyító – ugyanakkor az olvasókat s a képek szemlélőit Isten közelébe szólító – ajándéka egy *Reményik Sándor* életművét s egyben életének kisvilágát – Kolozsvártól Nagyváradig és a Szabari-havasokig – felidéz, ritka szépségű album. Ez a könyv méltó módon illeszkedik bele a 20. század vitán felül állóan legfontosabb – s minden sorában ugyanakkor Isten iránti alázattal megszólaló – evangélikus költőjének, Reményik Sándornak 21. századi reneszánszába.

Emlékszem, gimnazistakoromban, a hatvanas években én csak Erdély földjéhez sok szállal kötődő, magyartanár és irodalmiszínpadvezető édesanyám jóvoltából ismerkedhettem meg – két, háború előtti kötetből – Reményik verseinek színjavával. Osztály- és kortársaim soha nem hallottak róla. Emlékszem, a legelső vers, amelyet anyám olvasott fel nekem, a *Halotti beszéd a hulló leveleknek* volt.

E mostani kötet nagyon értékes képes versantológia részében egy „bíbor, és bronz és arany”, egy őszi fénykép szomszédságában láthatam viszont ugyanezt a költeményt s a látvány szépségével megerősített számtalan társát. Ez a pedagógiai szempontból is rendkívüli párosítás még azokat is versolvasóvá-versszeretővé nevelheti, akik különben hanyatt-homlok menekülnek minden lírai szöveg közelébe.

Ugyanez a helyzet a szerzői életrajzoktól idegenkedő diákokkal és felnőttel is: ha megpillantják a költő édesapjának, *Reményik Károlynak* a portréját, aki építész-mérnöki munkája mellett 1912–1924 között (tehát az „impériumváltást” követő nehéz időkben is!) a kolozsvári evangélikus egyház presbitere volt; vagy megpillantjuk annak a nagy harangnak a képét, amely a költőt sok-sok éven át Isten házába hívogatta, érzékeljük, hogy számára a vallásos költő nem üres szerep, nem jelmez volt, hanem életének éppolyan középpontja, erőadó eleme, mint ugyancsak otthonról hozott hazaszeretete.

Kántor Lajos kolozsvári irodalomtörténész – a már említett Reményik-reneszánsz egyik pillérére – így ír a bevezetőben: „Ez az ötvenegy évet átfogó pályáiv (1890–1941), az így alakuló költészet egyike a legtanulságosabbaknak a 20. századi magyar lírában... Évtizedeken át fe-

ledtetni, elzárni akarták örökségét – a história viszont (szomorúan?) nem engedte, hogy a feledés végleges legyen. Reményik Sándor a maga hangján szól a mához... Nem egyformán szeretik őt, de senki érdemben meg nem tagadhatja. Verseinek legjáva átszól a 21. századba. Emberi hangon szól, miközben a történelem szól általa.” És – tegyük hozzá – maga a történelem Ura. Így a kötet címadó versében, a *Csendes csodákban* is, amely *Hűvösvölgyi Ildikó* nevezetes Reményik-műsorának köszönhetően közkinccsé vált az utóbbi években.

Aligha véletlen, hogy a művésznő éppen ezt a verset tette válogatásának súlyponti helyére. Ma, amikor a líra és a lírikusok körül gyakran harstány történések s szekértáboros csörtetések zsvajognak, megtisztító erejük van az alábbi soroknak: „Ne várj nagy dolgot életedbe, / Kis hópelyhek az örömök, / Szitáló, halk szíromcsodák. / Rajtuk át Isten szól: jövök.”

Számomra mégsem ez a sokat idézett, valóban nagyon szép vers s még csak nem is az egyházi iskolák ünnepein agyonnyúzott *Templom és iskola* Reményik hitének, emberségének és művészi erejének csúcsa, hanem egy csöndes kis „mellékdal”, *Az utolsó ház* – s annak is három, egyszerűségében is örök szép sora, a barátjával, *Lám Bélával* töltött természetjáró napok emléke: „Nem előörs, – hátvéd ez itt. / Túl rajta nyoma vész az útnak, – / Az embergögnök takarodót fúnak.”

Napjainkban, a gyakran tobzódó embergög (és költői gög!) korában komoly lelkipáncsói szerepe lehet ezeknek az érzékeny, szerény soroknak.

Sok mindenről szólnunk kellene még, többek között az evangélikus Reményik Sándort a református *Áprily Lajossal* összekötő testvéri barátságáról, de ezt egy másik 2014-es kiadvány – *Rokon álmok álmódója – Áprily Lajos és Reményik Sándor levelezése* – kapcsán a közelmúltban megtettük már. Egy bizonyos: a Váradi-Löwey szerzőpár, Kántor Lajos irodalomtörténész s a költő szellemi hagyatékát ihlettel és nagy pontossággal gondozó és felmutató, e könyv elkészültéhez is segítséget nyújtó *Hantz Lám Irén* tanárnő, továbbá a gazdag bibliográfiában feltüntetett további Reményik-értékelők munkája nyomán egyre többen ismerhetik meg vagy éppen fedezhetik fel újra az erdélyi poéta munkásságát tizenévesektől a dédszülőkorúakig.

■ PETRŐCZI ÉVA

Váradi Péter Pál – Löwey Lilla: *Csendes csodák – Reményik Sándor – „Az erdélyi költő”. PéterPál Könyvkiadó, Veszprém, 2014. Ára 8300 forint.*

„A boldogság gyökere: az akarj lenni, aki vagy”

545 esztendeje született Rotterdami Erasmus

► Amikor az ember meghallja az *Erasmus* nevet, óhatatlanul annak a nagy hatású németalföldi humanistának, a szerzetesből lett filozófusnak-teológusnak az alakja jelenik meg szeme előtt, aki hívó katolikusként bátran illetve kritikával kora egyházának túlzott hatalmi rendszerét, s humanista szövegkritikai elvek szerint átdolgozta a latin *Újszövetséget*, illetve sajtó alá rendezte saját görög *Újszövetség*-kiadását. Erasmus minden kétség nélkül kora Európájának legkiemelkedőbb keresztény gondolkodójának tartható.

Érdekes, hogy születési idejeként két lehetséges dátumot is megjelölnek a lexikonok: némelyikben 1466. október 27., másutt 1469. október 27. szerepel. Nem is lehet nagyon csodálkozni ezen a bizonytalanságon, hiszen igencsak rendezetlen családi viszonyok közepette, törvénytelen gyermekként, egy orvos leányának és egy papnak a fiaként látta meg a napvilágot. Az Erasmus-szakértők véleménye sokáig igen eltérő volt, azonban az utóbbi idők irodalma alapján úgy tűnik, némi konszenzus alakult ki: de delkezésére álló, ellentmondó adatok újbóli feldolgozása után úgy vélik, hogy 1469-ben született a nagy tudós.

Miután szüleit korán elveszítette, kolostorok falai között nevelkedett, s be is lépett az Ágoston-rendbe, de csak hamar fel is lett oldozva fogadalmáról, amikor püspöki titkár lett belőle.

Ekkortájt már komoly kérdések foglalkoztatták, nekilátott a könyvírásnak is. *Hat könyv a latin nyelv ékességéről* című műve a skolasztika nyelvrontása ellen született. Közmondásgyűjteményt is szerkesztett a latin oktatásához, de a latin nyelv mellett figyelme rövidesen a görög nyelv és az egyházatyák felé fordult. *Szent Pált, Órigenészt* olvasott, *Euripidészt* fordított. Ötszázöt esztendeje, 1504-ben napvilágot látott, *A keresztény harcos* címet viselő kötetében jutott arra az álláspontra,

hogy a régi szerzők alapján kell értelmezni a Bibliát, s e tanítások szerint oldhatók meg közvetlenül a napi erkölcsi kérdések.

Teológiai tanulmányainak fő helyszíne Párizs volt, de a legnagyobb hatást Anglia gyakorolta rá. Itt jó barátságot ápolt többek közt a neves irodalmárként és államférfiként is ismert *Morus Tamással*. Az ő vendégként vetette papírra fő művét, *A balgaság dicséretét*.

Az egész életében függetlenségre, szabadságra törekvő Erasmus elvei,

magyarázatai bizony igencsak szemben álltak kora felfogásával. Védte a kiszolgáltatottakat, támadta a gazdagokat, elítélte a visszaéléseket, különösen a középkori katolikus egyházban pénzért árusított búcsúcédulákat. Vallási megújulást akart a becsületesség alapján. Üdvözölte *Luther Márton* egyházi kritikáit, de a reformot csakis a katolikus egyház keretein belül képzelte el. Éppen ezért támadtak kettejük között jócskán súrlódások.

Rotterdami Erasmusnak Európa minden részéről voltak tisztelői, több száz emberrel levelezett, köztük *Oláh Miklós* esztergomi érsekkel, humanista történetíróval is, aki halálakor verset is költött Erasmus tiszteletére.

A politikai és szellemi élet legnagyobb alakjai fordultak Erasmushoz tanácsokért, például *Mária* magyar királyné is. A számára írt, *A kereszt-*

ény özvegy című munkájában szögezte le a nők művelődéséhez való jogát. Erasmust nagy betegen, testi-lelki fájdalmak között Bázelen érte a halál 1536. július 12-én. Itt is helyezték végső nyugalomra – a sors különös fintoraként katolikusként – egy református felekezet számára „átke- resztelt” székesegyházban.

■ KERECSENYI ZOLTÁN

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhoz vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!

HIRDETÉS

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Október 31-én, a reformáció ünnepén 10.04-kor evangelikus istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió Kajárpécéről. Igét hirdeti *Smidéliusz András*, a gyülekezet lelkésze.

Evangelikus istentisztelet a Magyar Televízióban

November 2-án, vasárnap 11 órai kezdettel evangelikus istentiszteletet láthatunk az M1-en Kecskemétről. Igét hirdeti *Kis János*, a gyülekezet lelkésze.

Istentiszteleti rend • 2014. október 26.

Szentháromság ünnepe után 19. (Biblia-) vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: ApCsel 8,26–38; Ám 8,11–12. Textus: Jn 5,39–44. Énekek: 286., 289.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (úrv., német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. dr. Reuss András; **Újpest, IV., Lebstick M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv., kantátazenés istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. (orgonazenés áhítat) Cselovszky Ferenc; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (úrv., angol nyelvű) dr. Csepregi András; de. 11. Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) Schulek Mátyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Kulcsár Márton János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Kulcsár Márton János; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Kulcsár Márton János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. dr. Bácskai Károly; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. dr. Bácskai Károly; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; du. 4. (reménység istentisztelet); **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. 10. dr. Lackneré Puskás Xára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.).

Istentiszteleti rend • 2014. október 31.

Reformáció ünnepe. Liturgikus szín: piros. Lekció: Gal 5,1–6; Ézs 62,6–7.10–12. Textus: Mt 21, 33–46. Énekek: 254/256. vagy 258.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. (úrv.) Bence Imre; **Pesthidegkút, II., Hidegkúti út 64–66. (református templom)** du. 6. (ökumenikus); **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Koczor Tamás; **Újpest, IV., Lebstick M. u. 36–38.** du. 6. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (úrv.) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VII., Városligeti fasor 5-7. (református templom)** du. 6. (úrv., ökumenikus) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** du. 6. Gombkötő Beáta; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** du. 6. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** du. 6. (ökumenikus); **Budahegyvidék, XII., Böszörményi út 28. (református templom)** du. 6. (úrv., ökumenikus) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Pozsonyi út 58. (református templom)** du. 6. (úrv., ökumenikus) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** du. 6. (úrv., ökumenikus) Szőke János református lelkész; **Pestújhely, XV., Templom tér** du. 6. Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** du. 6. (úrv.) Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Szabadság u. 26. (református templom)** du. 6. (ökumenikus); **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 105. (református templom)** du. 6. (ökumenikus); **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** du. 6. (ökumenikus) dr. Füzesi Zoltán református lelkész; **Rákosliget, XVII., Ferihegyi út 21. (református templom)** du. 6. (ökumenikus); **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** du. 6. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér (református templom)** du. 5. (ökumenikus); **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** du. 6. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **XXII., Demjén István u. 2. (református templom)** du. 6. (ökumenikus) Hokker Zsolt; **Budaörs, Clementis László u. 5. (református imaház)** du. 6. Endreffy Géza.

Istentiszteleti rend • 2014. november 1.

Farkasrét, XI., Németvölgyi út 138. du. 4. (halottak napi istentisztelet) dr. Blázy Árpád.

Összeállította: BALLA MÁRIA

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR RÁDIÓBAN

Bemutkozik a Kajárpéci Evangelikus Egyházközség

A Győrtől huszonöt kilométerre fekvő Kajáron és Kispécen, a mai Kajárpécen már az 1500-as évek közepén gyökeret vert a reformáció. A gyülekezet név szerint ismert első lelkészéről, *Győri Istvánról* 1609-ből vannak írásos adataink. 1673-as följegyzések már evangelikus tanítóról, *Hada Tamásról* is említést tesznek. Egy évvel később, 1674-ben a pozsonyi vészortvényszék protestáns hite miatt kétévi várfogságra ítélte a gyülekezet lelképásztorát, *Szentmiklósi Jánost*, akit csak magas életkora miatt nem hurcoltak el a többi gályarabbal együtt. Nevét emléktáblán örökítette meg a halás utókor.

1788-ban alig húsz hét alatt épült föl a ma is látható templom, amelyen a 19. században több kisebb javítást is végeztek. 1913-ban lebontották a régi szőszéklőrt, helyette új készült. Ugyanebben az évben épült meg a templom orgonája is. Az épületet – amelynek kétszázhuszonöt éves fennállását az elmúlt évben ünnepelte a

gyülekezet – legutóbb 2000-ben renoválták.

1886-ban az egyházközség két tantermes iskolát épített, ahogy az iskola faláról az 1960-as években kibontott, de megmentett és a gyülekezeti terem előterének falába beépített tábla hirdeti: „A kispécsi és kajári evang. egyesült gyülekezet népiszkolája, 1886.” Az intézményt 1948-ban államosították, majd miután az iskola egésze Kajárra költözött, a régi

Evangelikus istentisztelet a Kossuth rádióban

Október 31-én, a reformáció ünnepén 10.04-től evangelikus istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a kajárpéci evangelikus templomból. Igét hirdeti *Smidéliusz András* lelkész.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR TELEVÍZÓBAN

Bemutkozik a Kecskeméti Evangelikus Egyházközség

A kecskeméti evangelikus gyülekezet krónikája a titkok és az ajándékok története.

Hiteles források szerint a lutheri tanok már 1526-ban megjelentek Kecskeméten. Eleinte közös helyen tartották istentiszteleteiket a „Luther és pápista körösztények”. Később, mintegy kétszáz évig, a helyi hatóságok nem engedték az evangelikusok letelepedését.

1792-ben alakulhatott meg az evangelikus egyházközség: lelkészt hívhattak, templomot, iskolát építhettek. Ebbe az iskolába járt két évig elemistaként *Petőfi Sándor*.

1862–63-ban a gyülekezet új templomot épített. A közel ötszáz fős közösség a város központjában a többi felekezet akkor már álló templomaihoz méltó épületet kívánt emelni, ezért *Ybl Miklóst* kérte fel, hogy megtervezze az Isten házat.

A hívek elszántságát jellemzi, hogy a gazdaságilag sem könnyű időkben sok leleménnyel, kompromisszumok árán megépítették templomukat. Az anyagi források függvényében változtattak a tervekben, kisebb lett a torony és maga az épület is. Ezzel kivívták a tervező haragját, de a temp-

lom megépült, áll, és immár százötven éve Kecskemét főterének egyik ékszerdobozza.

A gyülekezet múltját, jelenét és jövőjét meghatározzák azok a nagy formátumú lelkész elődök, akik itt végeztek szolgálatukat. Meghatározó személyiségek voltak a magyar történelem és a Magyarországi Evangelikus Egyház számára is.

1911-ben merész elhatározással az egyházközség bérház építésébe kezdett. Felmérték, hogy a gyülekezet életben maradásához biztosítani kell a gazdasági feltételeket, s megépítet-

Evangelikus istentisztelet a Magyar Televízióban

November 2-án, Szentháromság ünnepe után a 20. vasárnap 11.00-tól evangelikus istentiszteletet közvetít a Magyar Televízió 1-es csatornája a kecskeméti evangelikus templomból. Igét hirdeti *Kis János* lelkész.

épület üresen maradt. Jelenleg hasznosításra vár, immár újra egyházi tulajdonban.

A kajárpéci evangelikusok összetartó közössége a rendszeres istentiszteleti alkalmakon túl adventi és böjti bibliatanulmányozó felnőttkörben, a fiatalok számára szervezett gitársuli csoportjaiban, az óvodáskorúak gyermek-bibliaköri foglalkozásain, valamint – szintén a gyermekek megszólítását célzó – gyülekezeti hittanórákon és nyári hittanos táborokban éli meg a Krisztus-tanítvány-ság mindennapjait. Az évi rendszerességgel megrendezett konfirmandustalálkozók mellett is jó kapcsolatokat ápol a közösség a településről elszármazott evangelikusokkal.

A hitükről kétkezi munkájukkal is bizonyosságot tevő elődök örökségét megbecsülve és ápolva, ugyanakkor a jövő felé is jó reménységgel tekintve igyekszik betölteni hivatását az ezerháromszáz fős település közel ötszáz lélekből álló evangelikus közössége.

ték a főtér másik meghatározó épületét, a Luther palotát.

Mai gyülekezeti életünk ebből a háttérből táplálkozik. Megpróbálunk az őseink által kitaposott úton haladni és élni a kor lehetőségeivel.

A politikai élet viharai nem kerültek el gyülekezetünket. Bérpalotánkat államosították, templomunkat házakkal takarták el. A templom előtti építményeket 1984-ben lebontották, 1990 után a Luther palotát részben visszaadták, a templom melletti épületben pedig megépülhetett a gyermekek, az ifjúság, a felnőttek és az idősek alkalmainak is helyet adó lelkészi hivatal.

Épületeink karbantartása folyamatos feladat. Erőnköz mérten mindig egy-egy szükséges munkát végzünk el, hogy mindazt, amit kaptunk, méltón hagyassuk utóadainkra.

Gyülekezetünk méretéhez képest nagy a kazuális szolgálataink iránti igény. Ez nagy kihívást jelent. A kecskeméti anyaggyülekezethez hatalmas szóróanyag tartozott és tartozik ma is.

Igyekszünk, hogy minden szolgáltatunk Isten dicsőségére, városunk és az itt élők javára történjen.

HIRDETÉS

Továbbképző konzultáció gyülekezeti munkatársaknak

Szeretettel hívjuk a gyülekezeti munkatársakat és az érdeklődőket Piliscsabára, a Béthel Missziói Otthonban november 28–30. között tartandó továbbképző konzultációra. **Jelentkezni lehet** a kata.polyak@lutheran.hu e-mail címen, a 20/8242-013-as mobilszámon vagy levélben, az 1085 Budapest, Üllői út 24. címen. A tanfolyam költségtérítés-mentes.

Program

November 28., péntek

15.00: Érkezés, szobafoglalás, kávé
16.00: Áhítat – *D. Szabik Imre*
16.30: Ismerkedés, bevezetés a konzultáció előadásaihoz – *D. Szabik Imre*
17.00: Ezsdrás és Nehémiás könyvének üzenete (vallási és kultuszreform) – *Vető István*

18.00: Vacsora
19.00: Mit tanulhatunk az egyház történetéből? – *dr. Korányi András*
20.00: Áhítat – *dr. Korányi András*
November 29., szombat
8.00: Reggeli
9.00: Áhítat – *D. Szabik Imre*
10.00: Személyiségjegyek, s ami mögöttük rejtőzik – *dr. Frenkl Szilvia*
11.00: Korán, Talmud, Biblia, apokrif iratok – *dr. Reuss András*
12.00: Magyar életkérdések keresztény szemmel – *D. Szabik Imre*
13.00: Ebéd
14.00: Féljünk-e az iszlám vallástól? – *dr. Fischl Vilmos*
15.00: Reformáció és művészet (vetítés a készülő Lutherfilmből) – *dr. Richly Zsolt*

16.00: Gyülekezeti eszmegbeszélés – *Kézdy Péter*
17.00: Laikusok szolgálata az istentiszteleten – *D. Szabik Imre*
18.00: Vacsora
19.00: Fórum – *D. Szabik Imre*
20.00: Áhítat – *Kézdy Péter*
November 30., vasárnap
8.00: Reggeli
8.30: Isten-gyermekség az Újtestamentumban – *dr. László Virgil*
10.00: Istentisztelet, úrvacsora – *D. Szabik Imre, Kézdy Péter*
11.30: Új ünnepek az egyházban – *D. Szabik Imre*
12.30: Ebéd
13.15: Úti áldás – *D. Szabik Imre*

A szervezők és előadók nevében
D. SZABIK IMRE ny. püspök

Akció a kevesebb hulladékért

Gyerekkoromban nem volt hulladékiszállítás a településen, ahol éltem. Otthon, a háztartásban kellett megoldani a keletkező szemét „eltüntetését”. Persze ilyen sokfajta hulladék sem volt, mint manapság.

A papírt egész évben gyűjtöttük, és télen elégettük a kályhában vagy a kazánban. Ennyiféle műanyag hulladék még nem volt harminc-harmincöt éve. Ami volt, újrahasznosítottuk, anélkül hogy ismertük volna ezt a kifejezést. A tejfőlőspoharakban nevelkedtek tavasszal a palánták – akár több éven keresztül is. A tejeszacskókat nagyanyám hasznosította újra, kimosta őket, hosszú csikokra vagdosta, majd lábtörlőket horgolt belőlük. Ezek persze nem voltak túl esztétikusak, de sokan használták a háztartásban – akkoriban a nem kevésbé esztétikus kínai műanyag árúk sem öntötték el az országot.

Ahogy megjelentek a kukák, amelyeket hetente ürítettek, szép lassan mindenki leszokott arról, hogy saját maga oldja meg a szemét hasznosítását. Mennyivel egyszerűbb csak kidobni a szemetesbe, nem kell elgondolkodni, hová kerül majd.

A fejlődés „eredménye” a rengeteg csomagolóanyag, amelyet hazaszállítottunk a megvásárolt árukkal. A rengeteg feleslegesen megvásárolt dologról már ne is beszéljünk, amelyek előbb-utóbb szintén a kukában landolnak.

A statisztika szerint az elmúlt negyven évben világszerte megduplázódott a keletkező hulladék mennyisége, és évente egy-két százalékkal tovább nő. Az Európai Unió tagországaiban az utóbbi években az egy főre jutó hulladéktermelés ötszáz kilogrammot tett ki. Ez a nagy mennyiség a fenntarthatóságot figyelmen kívül hagyó gyártás és a túlzott fogyasztás eredménye.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

Mindenki érzi, hogy nem jól van ez így. Éppen ezért 2009-ben életre hívtak egy kezdeményezést, az *európai hulladékcsökkentési hetet*, amelyet

2012-ben ért el igazán kiugró eredményt. Abban az évben az európai hulladékcsökkentési hét minden tekintetben rekordot hozott: november 17–25. között több akcióval jóval több résztvevő csatlakozott a kezdeményezéshez, mint korábban.

A hulladékgazdálkodáson belül a hulladékképződés megelőzése alapvető fontosságú. Erőforrásaink ilyen mértékű pazarlása arra is figyelmeztet bennünket, hogy természet adta készleteink végesek, és a mostaninál sokkal takarékosabban kell bánnunk velük.

A környezettudatos vásárlás és a hulladékokkal való felelősségteljes gazdálkodás a pénztárcánkban is több pénzt hagy. Ha ugyanis nem szaporítjuk a hulladék mennyiségét, akkor nem kell növelni a gyűjtés gyakoriságát, sem a hulladék kezeléséhez szükséges infrastruktúrát. Így ez nem ró jelentős többletterhet az illetékes helyi és regionális szervekre, közvetett módon pedig a lakosságra, vagyis ránk. Ezenkívül az előre megtervezett tudatos vásárlásokkal nap mint nap pénzt tudunk megtakarítani.

Érdemes és fontos csatlakozni ehhez az európai kezdeményezéshez november 22–30. között – de persze ennél sokkal fontosabb csökkenteni a keletkező szemét mennyiségét az év minden napján és erre minél több ember figyelmét felhívni!

– S. A. –

2014. NOVEMBER 22-30.

HIRDETÉSEK

Nyílt nap az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeretettel meghív minden érdeklődő középiskolást és gyülekezeti tagot a november 12-én, szerda reggel 8.30-kor kezdődő nyílt napjára. Jelentkezés legkésőbb november 7-ig ebédigény megjelölésével. További információ a rektori hivatalban: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Tel.: 469-1051, 20/824-9263. Fax: 363-7454. E-mail: teologia@lutheran.hu

Előadás-sorozat a keresztyén lelkigondozásról

Őszi előadás-sorozat és beszélgetés az „Építse egyik a másikat!” (1Thessz 5,11) gondolat jegyében a keresztyén lelkigondozásról hétfő esténként 18 órakor a biblia Múzeumban (Budapest IX. ker., Ráday u. 28., bejárat a bibliai könyvesbolton át). Előadó: dr. Pálhegyi Ferenc.

Az előadások témái:

November 3. – A Biblia emberképe.
November 10. – A keresztyén ember identitása.
November 17. – A lelkigondozás útjai és tévútjai.
November 24. – Keresztyén életvezetés.

A Reformációi Emlékbizottság felhívása a reformáció hónapjában

Készüljünk fel a közös éneklésre! – Korálünnep, 2014

„Discérem az Urat, amíg élek, zsolttart zengek Istenemnek, míg csak leszek.” (Zsolt 146,2)

Evangélikus egyházunk és személyes hitünk egyik tartóoszlopa az az énekkincs, amely magában foglalja a keresztyénség évszázadainak küzdelmeit és örömeit, könyörgését és hálaadását az ókortól a mai napig.

A reformáció kezdetének ötszáz éves jubileumára készülve ezért rendezzük meg minden évben a gyülekezeti éneklés nagy ünnepét, a „korálünnepet”. Ez az alkalom lehetőséget kínál arra, hogy kedves énekeinket változatos formákban megszólaltassuk, a ritkábban használtakat újra felfedezzük, és a közös éneklés élményén keresztül megismertessük azokkal is, akik kevésbé járatosak ebben a csodálatos világban.

Ebben az évben november 9-én 18 órakor rendezzük meg a korálünnepet a budahegyvidéki evangélikus templomban (XII., Kék Golyó u. 17.). Előtte 16.15-től közös próbát is tartunk a többszámú tételre éneklő kórusok és egyéni éneklők számára.

A tervezett program és az összes kotta megtalálható a <http://kantorkepzo.lutheran.hu/384korallunnepe> oldalon. Az itt fellelhető anyag lehetővé teszi, hogy az érdeklődők előre készülhessenek.

Teljes énekkarok és egyéni énekesek egyaránt részt tudnak venni az ünnepen! A gyülekezet részeként az ismert dallamokat énekelve vagy kórustagként a többszámú tételből is részt vállalva: lényeg, hogy megérezhessük a téren és időn átívelő éneklés felemelő erejét!

Mindenkit szeretettel hív és vár a szervező, az *Evangélikus Kántorképző Intézet* és a támogató, a *reformációi emlékbizottság*.

Intézményvezetői pályázat

A pályázatot meghirdető szerv: Magyarországi Evangélikus Egyház. Meghirdetett munkahely: Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola (OM-azonosító: 200002), 3525 Miskolc, Dayka Gábor u. 4. – intézményvezető.

Az intézményvezetői munkakör, megbízás betöltéséhez szükséges iskolai végzettségek, képesítések, egyéb feltételek:

- az adott nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú iskolai végzettség és szakképzettség, középiskolában mesterfokozat;
- pedagógus-szakvizsga keretében szerzett intézményvezetői szakképzettség;
- legalább öt év pedagógus-munkakörben szerzett szakmai gyakorlat;
- legalább öt év evangélikus egyházközségi tagság;
- evangélikus konfirmáció, lelkesi ajánlás.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb:

- A megbízás öt év időtartamra szól.
- A pályázat beérkezésének határideje: az Oktatási és Kulturális Közlönyben történő megjelenésétől számított harminc nap.
- Juttatások a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény szerint.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat;
- a pályázó önéletrajzát és részletes szakmai életrajzát;
- az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és a szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzeléseket;
- lelkesi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől.

A pályázathoz mellékelni kell:

- a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását igazoló dokumentumokat;
- érvényes (három hónapnál nem régebbi) erkölcsi bizonyítványt;
- a konfirmáció emléklap hiteles másolatát vagy a konfirmáció igazolását.

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről:

Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztály, 1085 Budapest, Üllői út. 24. Varga Márta osztályvezető (tel.: 1/429-2035).

A pályázat címe:

Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztály, Varga Márta, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A borítékra írják rá: „Intézményvezetői pályázat”.

HIRDETÉSEK

Énekek Hammond-orgonával Pesterzsébeten

A pesterzsébeti evangélikus templomban november 2-án délután 4 órakor Halleluja- és Tranoscius-énekek szólnak meg Hammond-orgonás kísérettel. Mindenkit szeretettel várunk!

EVANGELIKUS.HU

HIRDETÉS

BÉRES CSEPP EXTRA

Rosszcsont? Dehogy, csak örökmozgó.

Erős immunrendszer és elemében a család.

www.beres.hu
facebook.com/beres.klub

A Béres Csepp Extra vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A KOCKÁZATOKRÓL ÉS MELLÉKHATÁSOKRÓL OLVASSA EL A BETEGTÁJÉKOZTATÓT, VAGY KÉRDEZZE MEG KEZELŐORVOSÁT, GYÓGYSZERÉSZÉT!

BÉRES 25 éve az egészséges emberért

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

HÍREK, HIRDETÉSEK

Ünnepi koncert a szombathelyi evangélikus templomban

A szombathelyi evangélikus templom felújítási munkálatainak záróeseményeként ünnepi koncertet tartunk október 25-én, szombaton 19 órakor. Műsoron: *W. A. Mozart*: Koronázási mise (K. 317); *F. Schubert*: VI. II. („befejezetlen”) szimfónia.

Közreműködnek: *Gál Gabi* (szoprán), *Simon Krisztina* (mezzo), *Szappanos Tibor* (tenor), *Hámori Szabolcs* (basszus), *Vox Savariae* evangélikus vegyes kar, *Németújvári (Güssing) városi kórus*, *Savaria* szimfonikus zenekar. Vezényel: *Lakner-Bognár Nóra* és *prof. Walter Franz*.

A belépés díjtalan, adományokat a Szombathelyi Evangélikus Egyház-köztség Szeretetszolgálatáért Alapítvány részére köszönettel elfogadjuk.

Köszönet az szja 1%-áért

A Mezei József Evangélikus Alapítvány a 2013. évi szja-bevallásokban felajánlott 1%-okból 2014. október 6-án 98 883 forint támogatást kapott. Ezúton szeretnénk megköszönni mindazoknak, akik a személyi jövedelemadójuk 1%-áról dunakeszi evangélikus alapítványunk ja-

vára rendelkeztek. Az alapítvány a bankszámláján szereplő pénzeszközét változatlanul az alapító okiratban szereplő hitéleti és kulturális feladatokra kívánja fordítani.

TAKÁCS JÓZSEF,
az alapítvány kuratóriumának elnöke

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBÖTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – **harangontode.hu**

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 12.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 26.)

Jézus mondta: „Bizony, bizony, mondom néktek: ha a búzaszem nem esik a földre, és nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz.” Jn 12,24 (1Kir 8,27a; Mk 2,1–12; Ef 4,22–32; Zsolt 38) Jézus nem természetismeret-órát tart. Elérkezett megdicsőülésének órája. Ezért jött. A földre hulló, elrothadó és meghaló búzaszem példája Jézus odaadását, önfeláldozását, elvettetését, kereszthalálát a megdicsőülés folyamatoként látatja. Jézus Krisztust, az életet elvetik. Halála nem szegényhalál, hanem megdicsőülés a kereszten. Ő a testté lett Ige, a búzaszem, az élet. Miközben ellenségei a veszték akarják, Isten földre veti a búzaszemet, az életet. Nagypéntekből következik húsvét. Húsvét folytatása mennybemenetel ünnepe és pünkösöd, a vésztésbe és aratásba bekapcsolódó apostolok, az éledő gyülekezetek.

Hétfő (október 27.)

Jézus Krisztus mondja: „Nem mindenki megy be a mennyek országába, aki ezt mondja nekem: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.” Mt 7,21 (5Móz 8,6; Mk 10,46–52; Jel 13,11–18) Van olyan pillanatunk, amikor Isten országának közelsége a hit meglétének valamiféle igazolására indít. Karácsonyeste. Elhunyt hozzátartozónk temetésének intézése. Betegségek. Az érdek nagy úr! Ha az Isten országába bejutás a tét, még a bolondnak is megéri egy-két „Uram, Uram” kiáltás. Jézus világossá teszi: az ő tanítványai nem „kirakatkeresztények”, nem is papagájkodó „Uram, Uram”-ozók, akik ha az érdekük úgy kívánja, bármilyen urat képesek éltetni. Jézus tanítványai nem lehetnek némák! Úgy vallják és hirdetik Jézus Krisztust, az Urat, hogy közben cselekszik a mennyei Atya akaratát. Szó és tett, hitvallás és cselekvő hit egymást erősítik és hitelesítik!

Kedd (október 28.)

Mivel pedig előre látta az Írás, hogy az Isten a pogányokat hit által igazítja meg, előre hirdette ezt az evangéliumot Ábrahámnak: „Általad nyer áldást a föld minden népe.” Gal 3,8 (Ézs 25,1b; Lk 5,12–16; Jel 14,1–5) Az Írás lát? Nemcsak az apró betűt látja, hanem előre is lát. Ismeri Isten tervét. Előre hirdeti az evangéliumot. Mit láthatott előre az Írás? Izsákot? Jákóbot és Ézsaut? Mózeset? Dávid királyt? Jézus Krisztust látta, aki megtestesülésével, megváltásával áldást hozott, áldást szerzett, áldást nyert a föld minden népének. Isten őt adja mindnyájunknak. Ne félj, csak higgy! Nem a jövőbe látás látnoki képessége, hanem kizárólag a Jézus Krisztusba vetett hit adja az életünk biztonságát!

Szerda (október 29.)

Az Úrhoz menekülök. Hogyan mondhatjátok nekem: Menekülj a hegyre, mint a madár?! Zsolt 11,1 (Zsid 10,35; Préd 12,1–7/8; Jel 14,6–13) Dávid a kortársai jó tanácsát hallotta: „Menekülj a hegyre, mint a madár!” A babiloniak előrenyomulásakor még a szőlőültetést és házépítést megtagadó, a földműveléstől tartózkodó, sátorlakó pusztai nép, a rékbiák is felhagytak ősi fogadalmukkal, és Jeruzsálem falain belülre menekültek. Városlakók lettek, hogy megmeneküljenek. Később a templom udvarában és épületeiben kerestek menedéket. Jeremiás pedig hirdette az egyetlen lehetőséget: Meneküljtek az Úrhoz! Dávid az Úrhoz menekült. Jól tette!

Csütörtök (október 30.)

Megittatta a szomjazókat, és jól tartotta az éhezőket. Zsolt 107,9 (Jn 1,16; Mk 6,7–13; Jel 14,14–20) Alfonz napja van. A név jelentése: nemes, készséges, teljesen kész, a harcra, illetve a feladat elvégzésére kész. A keresztyén ember, akit Jézus megittatott az élő vízzel, aki az élet kenyereből részesült, „Alfonz”. Készen áll a hit harcára, tanítványi küldetésének és szolgálatának elvégzésére. Készen áll, hogy szóval és étellel hirdesse Krisztust és az evangéliumot. Készségesen követi a Mestert. Isten gondoskodó Isten. Megittatta a szomjazókat. Jól tartotta az éhezőket. Van tehát aktualitása a reformáció ünnepe előtti nap igéinek!

Péntek (október 31.)

Jézus így imádkozott: „Kijelenttem a te nevedet az embereknek, akiket nekem adtál a világból. A teid voltok, és nekem adtad őket, és ők megtartották a te igédet.” Jn 17,6 (5Móz 29,28; Mt 5,1–10/11–12/1; Róm 3,21–28; Jel 15,1–4) Ma reformáció ünnepe van. Látszik-e az előttünk járó Krisztus? Észrevesszük-e a velünk levő Jézust? Deformált életünk egyetlen esélye Jézus Krisztus! Mit jelent a reformáció ünneplése, lehetősége, esélye 2014. október 31-én? Nem múltidézés. Nem nosztalgia. Nem álmodozás. Jézus választ ad a kérdésre.

Szombat (november 1.)

Mi pedig nem a világ lelkét kaptuk, hanem az Istenből való Lelket, hogy megismerjük mindazt, amit Isten ajándékozott nekünk. 1Kor 2,12 (Zsolt 92,6; ApCsel 14,8–18; Jel 15,5–8) Ma a temetők felé indulunk. Keresztyén ünnepet tartunk, de az elvilágiasodás erősen befolyásol és zavar. Nem a virágcsokor, a koszorú milyensége, a mécses színe vagy mérete számít, hanem a hit. Testvérem, a hitedet vedd magadhoz, és vidd magaddal, amikor elindulsz szeretted sírjához. Csak ez számít! A világ lelke lelkesedik, fontosodik, teljesíteni akar. Mi azonban Istenből való Lelket kaptunk, hogy megismerjük és megéljük mindazt, amit Isten ajándékozott nekünk: a reménységet, az élet győzelmét, a legyőzött halált, a feltámadást, az örök életet, az eljövendő ígértét!

■ DETRE JÁNOS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 26-ától november 2-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebednek biztunk eleitől fogva...”</i>	14.00 / M3 <i>1100 év Európa közepén</i>
9.00 / M1 <i>Kérdések a Bibliában</i>	8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Napi útravaló</i>	A református egyház féléórása	Szatmár története és kultúrtörténete
9.20 / M1 <i>Református magazin</i>	9.05 / Duna Tv <i>Virágzó Magyarország</i>	14.45 / Duna World <i>Református magazin</i>	14.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Kantáták</i>
9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet</i>	Makó	20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) <i>Lélekhangoló</i>	(credoradio.hu)
9.30 / ORF2 (osztrák) <i>Evangélikus istentisztelet</i>	20.00 / Pax Tv <i>Kút</i>	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)	14.25 / Duna Tv <i>Vendégségben Törökország (élő körkapcsolás)</i>
9.30 / Mezzo Tv <i>Bach: Máté-passió</i>	<i>(élő interaktív műsor)</i>	20.55 / Duna World <i>Legenda</i>	18.00 / Pax Tv <i>Chicken Fly-koncert</i>
10.04 / Kossuth rádió <i>A Magyar Pünkösdi Egyház istentisztelete</i>	Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	LGT	18.30 / M1 <i>Maradj talpon! (kvízműsor)</i>
11.00 / Duna Tv <i>Lyukasóra (irodalmi műsor)</i>	21.40 / Duna Tv <i>Meghívottak (magyar dokumentumfilm)</i>	21.35 / Duna Tv <i>Zátonyok között (francia tévéfilm)</i>	23.45 / Duna Tv <i>Hangoskönyv (magyar dokumentumfilmsorozat)</i>
11.50 / Pax Tv <i>Evangélikus flashmob, 2014</i>	23.10 / M1 <i>Aranymetszés (kulturális magazin)</i>	22.00 / Pax Tv <i>Széll Bulcsú evangélikus lelkész búcsú-istentisztelete</i>	0.05 / M2 <i>Az A38 hajó színpadán: Vad Fruttik</i>
22.10 / Duna World <i>Ybl 200</i>	23.30 / Duna Tv <i>Panoráma (magyar dokumentumfilm)</i>	23.30 / Duna Tv <i>Gogol: A revizor</i>	
		A Csiki Játékszín előadása	
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
9.05 / Duna Tv <i>Magyar első (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i>	8.00 / Duna Tv <i>Mesélő cégtáblák</i>	6.50 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i>	5.55 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>
Az első magyar nyomda	9.45 / Pax Tv <i>Én vagyok az ajtó...</i>	9.15 / Duna Tv <i>Hagyaték</i>	9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>
10.25 / Pax Tv <i>Békesség hírnöke (baptista magazinműsor)</i>	A Zákeus Médiacentrum műsora	12.10 / Duna Tv <i>A világorökség kincsei</i>	9.35 / Duna Tv <i>Adj már csendességet</i>
14.35 / Duna Tv <i>Építészeti XXI. (építészeti magazin)</i>	10.04 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet</i>	A hit szigete a Sínai-hegyen	Halottak napi versösszeállítás
14.40 / Pax Tv <i>A titkok nyitja (riportfilm)</i>	13.35 / Pax Tv <i>XIII. országos evangélikus bábvesztívál</i>	13.20 / Pax Tv <i>Én vagyok az út...</i>	11.00 / M1 <i>Evangélikus istentisztelet Kecskemétről</i>
15.35 / Duna Tv <i>Szép, szőke szerelmünk, a Tisza</i>	14.55 / Pax Tv <i>Lira Paletta (koncertfilm)</i>	A Zákeus Médiacentrum műsora	14.55 / Duna Tv <i>Hogy volt?!</i>
A partok világa	22.10 / Duna World <i>Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)</i>	16.15 / Duna Tv <i>Fel a fejjel! (magyar játékfilm, 1954) (96')</i>	Helyey Lászlóra emlékezünk
21.50 / Duna Tv <i>Megáll az idő (magyar játékfilm, 1981) (95')</i>	22.50 / Duna Tv <i>Kultikon (kulturális magazin)</i>	20.55 / Duna Tv <i>Gyémántok az örökkévalóságnak (angol játékfilm, 1971) (115')</i>	18.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i>
23.45 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i>		22.25 / Duna World <i>MűpArt</i>	23.35 / Duna World <i>Református istentisztelet a reformáció emléknapiján</i>
<i>Memento mori</i>		Gryllus Dániel és barátai	23.40 / Pax Tv <i>Keresztkérdések</i>
		0.05 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i>	A Zákeus Médiacentrum műsora

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EVÉLET on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Kossilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjesztő a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

